

Банкаўскія навіны

Хочаш мець
брэльянты?
Купі!

Стар. 2

BELARUS 21.BY

Беларусь on-line у Інтэрнэце

Стыль

"Анёл Белар
Русі" — Маша
Малашэнкава
Стар. 9,16

Газета выходзіць
у другі і чацвёрты
чацвер месяца.

Голас Радзімы

№ 44-45 (2966 — 2967)

Выдаецца з 1955 года

Кошт
у Беларусі
1 000 рублёў.

10 лістапада, 2005

Газета з Беларусі

Скарбонка

Беларускі караван
Стар. 7

NEWS FROM BELARUS
page 3

Аўтограф

Цімох ЛІЯКУМОВІЧ (Чыкага,ЗША):
"Беларусь назаўжды
прапісана ў маім сэрцы"
На пытанні "Голасу Радзімы" адказвае
пераможца конкурсу "Нашчадкі
Скарыны" Цімох ЛІЯКУМОВІЧ.

Стар. 10

Вяртанне

Нядаўна з
Францыі
стараннямі
Міністэр-
ства за-
межных
спраў Бела-
русі атры-
маны каш-
тоўныя экспанаты, якія датычаюцца
жыцця і творчасці В.Ваньковіча.

Стар. 11-12

Зваротная сувязь

Алесь
МАЦКЕВІЧ

Віражы лёсу

Стар. 13

Гульні дарослых

Крэатыўнасць —
гэта дыягназ ці
палёт думкі?

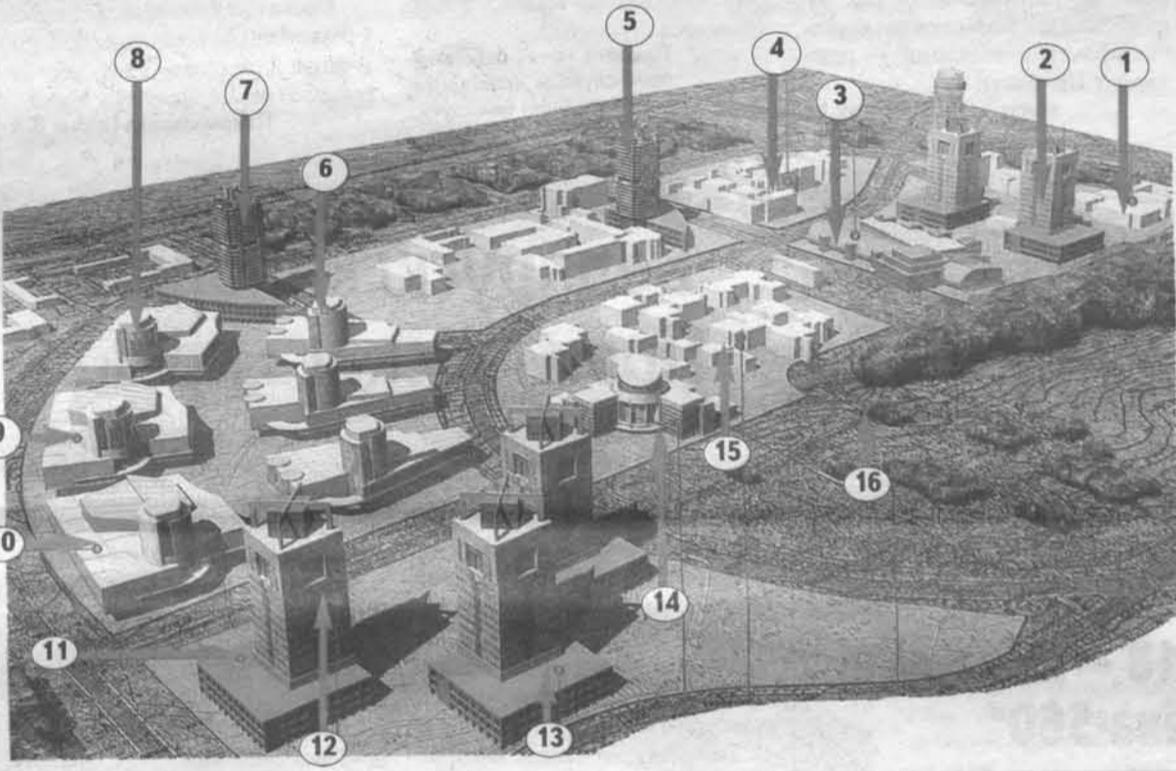
Стар. 15

Да ўвагі чытачоў!

Наступны нумар газеты
"Голас Радзімы" выйдзе
24 лістапада 2005 года

Тэндэнцыі

Парк высокіх тэхналогій

У праекце:

1. Карпусы Інстытутаў Нацыянальнай акадэміі навук
2. Навукова-даследчы корпус
3. Цэнтр з універсальнай залай для правядзення канферэнцый
4. Карпусы Інстытутаў Нацыянальнай акадэміі навук
5. Гасцінічны комплекс
6. Адміністрацыйны будынак — прадстаўніцтвы фірм
7. Навукова-даследчы корпус
8. Адміністрацыйны будынак — прадстаўніцтвы фірм
9. Навукова-даследчы корпус
10. Навукова-даследчы корпус
11. Памяшканні абслугоўвання
12. Жыллёвы комплекс
13. Жыллёвы дом з устроена-прыстравенымі памяшканнямі абслугоўвання
14. Гандлёвы цэнтр
15. Карпусы Інстытутаў Нацыянальнай акадэміі навук
16. Тэрыторыя музея валуноў

Лілія АНАНІЧ: "Беларусь створыць "пояс інфармацыйнага добрасуседства"

Мэта Дзён беларускіх СМІ ў розных рэгіёнах Расіі — стварэнне "пояса інфармацыйнага добрасуседства". Аб гэтым заявіла ў Ніжнім Ноўгарадзе першы намеснік міністра інфармацыі Лілія Ананіч. Дні беларускіх СМІ ўжо прайшлі ў Калінінградскай вобласці, у лістападзе аналагічнае мерапрыемства адбудзецца ў Маскве ў межах выставы "Прэса".

Лілія Ананіч таксама адзначыла, што дагавор аб гандлёва-эканамічным супрацоўніцтве паміж Нёкагародскай вобласцю і Рэспублікай Беларусь, падпісаны 2 лістапада, становіцца залогам сумеснай маштабнай інфармацыйнай працы. Лілія Ананіч запрасіла нёкагародскіх журналістаў прыняць удзел у 10-й выставе беларускіх СМІ, якая пройдзе ў Мінску 3-5 мая 2006 года.

Анонс

"Беларусь-TV" прайдзе на кругласутачнае вяртанне

Міжнародны спадарожніквы канал "Беларусь-TV" плануем перавесці на кругласутачнае вяртанне. Як чакаецца, гэта падзея будзе прымеркавана да першага "дня нараджэння" тэлеканала — 1 лютага будучага года. Аб гэтым паведамлілі ў прадзюсарскім цэнтры "Беларусь-TV".

Пакуль асноўнае вяртанне тэлеканала складае 17 гадзін у суткі з начной "пракруткай" анонсаў праграм, прагноза надвор'я, інфармацыі аб геаграфіі вяртання.

За няпоўны год свайго існавання спадарожніквы тэлеканал "Беларусь-TV" ужо паспеў заваяваць сімпаты гледачоў у многіх краінах свету. Лісты ў адрас тэлеканала

прыходзяць з Расіі, Украіны, Малдовы, Латвіі, Літвы, Эстоніі, Польшчы, Швецыі, Германіі, Партугаліі, Іспаніі, ЗША, Канады, Ізраіля і іншых краін. Ёсць сярод іх і водгук ад вядомага спевака народнага артыста СССР Мусліма Магамаева на перадачу з фрагментамі яго выступленняў, у прыватнасці, на фестывалі "Залаты шлягер".

Традыцыю паказу Міжнароднага музычнага фестывалю "Залаты шлягер у Магілёве" тэлеканал прадоўжыць і ў лістападзе гэтага года.

1 лютага будучага года беларускі тэлеканал змогуць глядзець тэлегледачы ў 20 краінах, а праз Інтэрнэт — практычна па ўсім свеце. У 12 краінах пачалося паўнацэннае вяртанне ў кабельных сетках.

Усё часцей у гаворцы беларусаў чуецца слова хай-тэк. Гэты тэрмін ужываецца адносна да прымянення высокіх тэхналогій у сферы эканомікі, якая з'яўляецца асновай дынамічнага развіцця дзяржавы. Пасля шматлікіх дыскусій прынята рашэнне пабудаваць Парк высокіх тэхналогій і ў нас у Беларусі. Тэрыторыя за Мінскай кальцавой дарогай, дзе ў яе ўпіраецца вуліца Францішка Скарыны, стане цэнтрам высокіх тэхналогій. Маркуецца, што асваенне ўсяго ўчастка запатрабуе каля трох гадоў. Прыкметна, што ў самым пачатку шляху патэнцыяльныя ўдзельнікі праекта і інвестары праяўляюць да яго непадробную цікавасць. Па ацэнках спецыялістаў, сказаў старшыня прэзідыума НАН Міхаіл Мясніковіч, акрэсленыя дэкрэтам Прэзідэнта ўмовы працы тут больш прыдатныя, чым у Індыі, якая праславілася інтэнсіўным развіццём вытворчасці праграмных прадуктаў. Яшчэ адзін важны момант у тым, што Парк пачаў склікаць маладыя таленты. Падрыхтавала Ганна ГАРЭЛІК.

Падзея

У бліжэйшыя два гады краіна будзе поўнацю газіфікавана

Пуск прыроднага газу ў Глуска знамянае газіфікацыю ўсіх раённых цэнтраў Магілёўскай вобласці. Аб гэтым заявіў Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка, выступаючы ў ходзе ўрачыстай цырымоніі пуску прыроднага газу ў гэтым гарадскім пасёлку.

Размаўляючы з жыхарамі Глускага раёна, Аляксандр Лукашэнка падкрэсліў, што прыродны газ — гэта не толькі павышэнне эфектыўнасці эканомікі за кошт зніжэння кошту энергарэсурсаў. "Самае важнае — гэта экалагічна чыстае паліва, якое так неабходна пацярпелым ад чарнобыльскай катастрофы рэгіёнам, усёй нашай краіне", — сказаў Прэзідэнт. — **Заканчэнне на 2-й стар.**

ААЭ	Беларусь	Германія	Іран	Кітай	Малдова	Расія	Туркменістан	Чэхія
Аргенціна	Бельгія	Данія	Італія	Куба	Мексіка	Румынія	Турцыя	Швейцарыя
Арменія	Бразілія	Егіпет	Казахстан	Кыргызстан	Нарвегія	Сербія	Узбекістан	Швецыя
Аўстралія	Венгрыя	ЗША	Канада	Латвія	Нідэрланды	Сірыя	Украіна	Эстонія
Аўстрыя	В'етнам	Ізраіль	Карэя	Лівія	ПАР	Славакія	Уругвай	Японія
Балгарыя	Вялікабрытанія	Індыя	(Паўднёвая)	Літва	Польшча	Славенія	Францыя	

"Голас Радзімы"
ў 52 краінах

Officially Belarus Became Observer at Black Sea Economic Cooperation Organization

Belarus obtained the status of observer at the Black Sea Economic Cooperation Organization. The decision is the result of Belarus' efforts it has been taking since 1996.

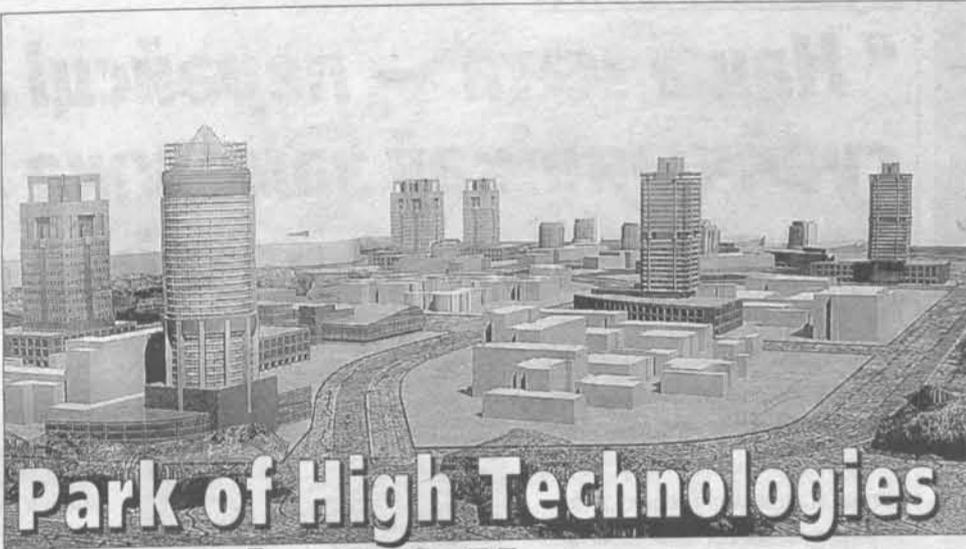
Belarus on the Way to WTO

Significant progress has been achieved during bilateral talks on the Belarusian accession to the World Trade Organization. Belarusian party completed negotiations with Cuba and China and the dialogue with Turkey, India and Japan. Thus, in the first quarter next year Belarus can complete negotiations with many countries but for the EU, USA, Canada and Australia.

interested in developing cooperation with the organization's member-states in economic, sci-tech and other spheres. The status of an observer would allow Belarus to join the organization's promising projects in energy, transport and technology.

Moreover, the participants of the talks requested to submit the latest laws in English which Belarus has taken on foreign economic activity. Next talks on Belarus' acceding to the WTO are due this December or January 2006.

Project

Park of High Technologies to Act in 2-3 Years

Formation of the Belarusian Park of High Technologies will last 2-3 years.

Formation of the Park of High Technologies envisages development of the park in the form of a comprehensive system supporting science-intensive business. Within this period the park's administration will gain practical experience in selecting innovation projects and in their implementation. The administration will establish international links and will join international development programs for small investment business.

High Technologies provides several stages for more effectively attracting foreign investments and creating a necessary infrastructure. Close scientific-technical relations will be established between big and small companies, the state and the scientific society at the first implementation stage. Accession of the Park of High Technologies to the international system of priority high technologies' development will attract various international agencies, finance organizations and companies-consumers of

high technological production. However, the experts say that the park's activity should rely on the domestic innovations and finance assistance. According to director of the administration of the Park of High Technologies Valeriy Tsepka, within a few years the Belarusian export of information technologies can exceed USD 350 million a year.

In brief

In the next two years Belarus will complete the gasification, stated the President of Belarus. Investment in gasification of the country, considering all sources of financing, made up already about USD 1 billion. Gasification works have been financed from the republican and local budgets, concern "Beltopgaz", the company "Beltransgaz" and other economic entities.

Launching gas supply facility in Glusk completed gasification of Mogilev region. In the near future gas pipelines will be put into operation in the towns of Starye Dorogi /Minsk region/ and Dokshitsy /Vitebsk region/.

Three new underground stations "Spartyunaya", "Kuntsauschchyna" and "Kamennaya Gorka" were opened in Minsk. The President of Belarus stated on the inaurrating ceremony that the construction of the underground will continue more intensively. Construction of the third line is also envisaged but for long-term perspective.

The 9th international musical festival "Zolotoi Shliager-2005" took place in Mogilev. This year the festival gathered more than thousand participants from Belarus, Russia, Ukraine, Moldova and Brazil. Music contest in the memory of Vladimir Muliavin was held for the first time.

Culture 12-year-old Belarusian Artist Exhibition in Bonn

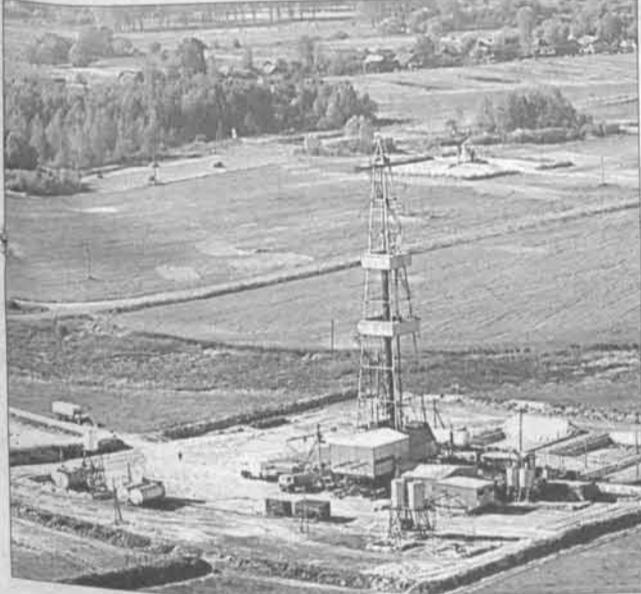
An exhibition of young Belarusian artist Yaroslav Safonov "Youth and Wisdom" opened in the central library of Bonn /Germany/. It is held within the framework of the festival on children and youth literature "Kapt'n Book". The exposition had been organized by the culture department of Bonn. Yaroslav Safonov was born in Brest. The schoolchild was a prizewinner at the international picture contest "Friendship-2000". The works of Yaroslav Safonov were presented not only in Belarus but also in Russia and Great Britain. The exhibition demonstrates 21 pictures of the young Belarusian.

Sport Belarusian Judoka the Firs

Belarusian sportsmen won four medals at the open judo championships in Sweden. Yekaterina Razumova won gold in the 48kg category having defeated Russia's Anna Khramtsova in the finals. The bronze medals went to Nikolai Barkovskiy (81kg category), Olympic champion Igor Makarov (over 100kg) and Svetlana Timoshenko (78kg category).

Resources

New Oilfield Found in Belarus

A new oilfield was discovered in Belarus. Denisovichskoye oilfield is located in Gomel Region. The oilfield was found by geologists employed with the state-owned Belgeologiya Company.

It is planned to drill a well on the new oilfield by the end of 2006. Yet there still remain a lot of research and examination works to be done before the oilfield will be ready for exploitation.

Information

Promoting Belarus Popularization

The issue of organizing information and popularization work abroad was discussed on the republican seminar for press-secretaries in Mogilev. Deputy Foreign Minister of Belarus Alexander Gerashenko stated that high effectiveness of information work in foreign countries depends on concerted activity of all interested authorities.

New TV Tower in Minsk?

The president of Belarus has commissioned to make an architectural project of a new TV tower in Minsk and calculate its cost by mid January 2006. The final cost of the object, in case a favorable decision is taken, will be determined by an international tender. The ministry of communications and informatization considers that the appropriate place to construct the tower is the intersection of Pobeditelei prospect and Orlovskaya Street where the tower will naturally fit the city landscape. The president supported the idea on the tower location. Foreign investors and constructors have already shown interest in the tower.

Economics

Budget 2006 Creates Conditions for Stable Economic Growth in Belarus

Moreover, the budget's social nature envisages keeping a high education level in the republic, an increase in wages in the budget sphere. In particular some Br4706 billion will be spent on education (6,4 per cent of GDP). It is 24,3 per cent more than in the current year. Some Br3388 billion will be allocated for the health care service (4,6 per cent of GDP). It is 21 per cent more than in 2005. Some Br389 billion will be injected in the cultural sphere (0,53 per cent); 37,6 per cent more than this year's level. Expenses on pursuing social policy on the

A stable taxation system (tax burden will be eased), investments growth (budget support to branches of the economy) are considered.

whole, physical culture and sport, mass media outlets will be increased as well. The budget was formulated under new classification; a part of expenditures was transferred to local budgets. Budget revenues taking into account the social protection fund will total Br24385 billion, expenditures - Br25515 billion. The draft budget was already submitted for consideration to the presidential administration and will be discussed at the autumn session of the parliament.

Старонку падрыхтавала Настасся ГВОЗДЗЕВА.

Guinness book

New record

Another one record for Guinness Book was set by Alexander Bendikov from Mogilev. This time he built on a die of dominoes a figure in the form of bawl. It took 783 dice and about 6 hours.

Prospects

Belarus in Space

The launch of the first Belarusian satellite "BelKA" is scheduled for March 2006. "BelKA" is supposed to be launched from the Baikonur cosmodrome using a Dnepr carrier rocket. The Belarusian satellite will let Belarus join the

group of space powers. The satellite can be used in different spheres - cartography, metrology, agriculture. The Belarusian cosmic apparatus has no world analogues. Its resolving capacity is 2 meters and cruising altitude - about 550 kilometers.

Руслан Есін:

"Наша мэта — перайсці ад інфармавання суайчыннікаў замежжа да ўзаемадзеяння ў эканамічным развіцці краіны"

Сярод задач і напрамкаў дзейнасці Міністэрства замежных спраў Беларусі вылучаецца інфармацыйнае забеспячэнне знешнепалітычнай і знешнеэканамічнай дзейнасці. Менавіта пра гэты аспект работы пойдзе гаворка ў інтэрв'ю выконваючага абавязкі начальніка ўпраўлення інфармацыі МЗС Руслана Есіна, які пачаў размову з ацэнкі дзейнасці рэдакцыі газеты "Голас Радзімы".

— Што з'яўляецца асновай у развіцці інфармацыйнага забеспячэння?

— Мы працуем на падставе Дзяржаўнай праграмы па інфармацыйным забеспячэнні знешнепалітычнай і знешнеэканамічнай дзейнасці на 2005 год. Гэта штогадовая праграма, якая прымяецца ўрадам і накіравана ў першую чаргу на палітычнае і эканамічнае іміджу нашай краіны. У рэалізацыі праграмы ўдзельнічаюць практычна ўсе органы дзяржаўнага кіравання, аб'яўчаныя канцэрны, а таксама прадпрыемствы-экспартёры. Пры падрыхтоўцы новай праграмы мы адышлі ад штогадовага фармату і плануем яе прыняць на пяцігадовы тэрмін. На сённяшні дзень заканчваецца экспертная ацэнка праграмы і яе напавненне мерапрыемствамі. Адна з раздзелаў гэтага дакумента будзе прысвечана інфармацыйнай падрыхтоўцы беларускай дыяспары за мяжой. Безумоўна, туды ўвойдуць і супрацоўніцтва з газетай "Голас Радзімы".

— Што мяркуецца змяніць у сферы інфармацыйнага забеспячэння беларускай дыяспары?

— Мы спадзімся, што будзе створана адзіная сістэма забеспячэння інфармавання беларускай дыяспары. Плануецца, што да гэтай працы далучацца і іншыя органы дзяржаўнага кіравання, у першую чаргу аб'яўчаныя канцэрны і аічынныя прадпрыемствы-экспартёры. Усе яны маюць зацікаўленасць у прыцягненні беларускай дыяспары да сумесных эканамічных праектаў. Мы спадзімся на тое, што газета "Голас Радзімы", якая выходзіць у новым абліччы, пашырыць інфармаванне нашай дыяспары пра эканамічныя і інвестыцыйныя магчымасці Беларусі. Нам хацелася б дапоўніць пазнавальную інфармацыю дэталю, якая садзейнічае прыцягненню суайчыннікаў да ўдзелу ў эканамічным жыцці краіны.

— Якія прыклады супрацоўніцтва беларусаў замежжа з нашай краінай можна прывесці?

— Узгадаю ярскі прыклад. Наша генеральнае консульства ў Даўгаўпілісе (Латвія), дзе жыве шмат этнічных беларусаў, мае цесныя стасункі з мясцовай беларускай суполкай. Адна з яе членаў, Мар'ян Панквіч, дарэчы, чалавек вельмі знакаміты і ўплывовы ў Літвалі, валодае мясцовай тэлекампаніяй "Dautoom". Яшчэ ў 2003 годзе ён звярнуўся ў генконсульства з прапановай наладзіць супрацоўніцтва з Нацыянальнай дзяржаўнай тэлерадыёкампаніяй. У 2004 годзе абедзве кампаніі падпісалі пагадненне аб супрацоўніцтве. А калі распачаў вышчанае наш спадарожнік тэлеканал "Беларусь-TV", то "Dautoom" у ліку першых замежных тэлекампаній уключыла яго ў свой кабельны пакет. Ладзіцца таксама і інфармацыйны абмен па-

між тэлекампаніямі. Спадзіся, у гэтага супрацоўніцтва будзе вельмі плённае будучыня.

— Руслан Алегавіч, Беларусь сёння перажывае моцны інфармацыйны піск. Што МЗС можа супрацьпаставіць інфармацыйнаму прэсінгу?

— У першую чаргу мы выкарыстоўваем сваё дыпламатычнае магчымасці. Ёсць пераг выданняў на рускай, іншых мовах, якія прызначаны для замежнага чытача. Гэта "Веснік знешнепалітычных сувязей", які выходзіць на рускай, англійскай і кітайскай мовах. Далей — альманах на рускай і англійскай мове "Гарызонты", англамоўная газета "The Minsk Times". Выдаюцца розныя буклеты, штогоднікі. Таксама варта нагадаць і пра спадарожнік тэлеканал "Беларусь-TV" і радыёстанцыю "Беларусь", якая вышчэе як на беларускай, так і на англійскай і нямецкай мовах.

— Але ці можа гэта параўнаць з тым шкалам інфармацыі, якая тычыцца Беларусі, і ідзе да нас з-за мяжы.

— З такой з'явай сутыкаецца не толькі Беларусь, але і пераг іншых краін. Такая дзейнасць выклікана рознымі палітычнымі, эканамічнымі прычынамі і мэтамі, якія маюць гэтыя краіны і арганізацыі. Для нас такія выпадкі не сталі нечаканасцю. Мы былі падрыхтаваны да такога прэсінгу. Сёння не варта нават весті гаворку пра тое, што Беларусь стане кілічч вылізаныя сродкі на вецер і ўступаць у інфармацыйную вайну. Гэта было б неразумна, і ў нас няма такой задачы. Думаецца, што той, хто хоча нас пачуць, — пачуе, хто не, колькі б не прыкладвалі намаганняў — выніку не будзе. З іншага боку мы ніколі не пагодзімся з тым, што гэтыя сродкі масавай інфармацыі, краіны ці асобы палітыкі дэзавуюць сабе ўмешвацца ў нашы ўнутраныя справы. Беларусь — суверэнная дзяржава, і толькі яе грамадзяне маюць права вызначаць свой уклад жыцця.

Наша задача ў тым, каб інфармацыя мог атрымаць той, хто спраўды хоча ведаць пра тое, што адбываецца ў Беларусі. Мы ўздзейнічаем кропкачна. Ёсць мэтавы аўдыторыі — палітыкі, арганізацыі, парламенты. Для гэтых аўдыторый патрэбны розны інфармацыйны прадукт. Для адной групы — палітычная інфармацыя, для другой — эканамічная. Пастаўкай такой інфармацыі займаецца прэс-служба МЗС разам з Міністэрствам інфармацыі, Нацыянальнай тэлерадыёкампаніяй, а таксама іншымі міністэрствамі і ведамствамі. Невыпадкова, што напрыканцы кастрычніка мы правялі першы раслублканскі семінар для прэс-сакратароў і кіраўнікоў міжнародных аддзелаў органаў дзяржаўнага кіравання. Зразумела, што адно толькі Міністэрства замежных спраў не можа выканаць задачу па стварэнні адпаведнага іміджу Беларусі ў свеце. Розныя аічынныя арганізацыі, прадпрыемствы маюць замежных партнёраў і пматлікія кантакты за мяжой. Некаторыя з іх маюць свае ведамасныя выданні. Цяпер задача распаўсюджваць інфармацыю пра Беларусь на рускай і іншых мовах стаіць не толькі перад МЗС, але і іншымі зацікаўленымі арганізацыямі.

Далёка не ў поўным аб'ёме выкарыстоўваюцца магчымасці міжнародных сустрэч, візітаў і гэтак далей. Вельмі актуальным застаецца наладжванне кантактаў нашых дыспрадастаўніцтваў з прэсай у краінах знаходжання.

— Ці маюць дыпламатычныя ўстановы спецыялістаў у галіне мас-медыя?

— Справа не ў вузкай спецыялізацыі. Гэта нармальнае цывілізаванае практыка. Калі дыпламат кантактуе з грамадствам праз прэсу і расказвае пра сваю краіну. І мы, канешне, на гэта арыентуем. Пажадала, каб існаваў зваротны паток інфармацыі. Спецыяліст, які правёў перамовы, дасягнуў пэўных дамоўленасцей за мяжой, павінен расказаць пра гэта і ў аічыннай прэсе сваім сутрамадзянам.

— Сёння вельмі пераацаніць значэнне Інтэрнэту ў інфармацыйнай прасторы. Як МЗС працуе ў гэтым накірунку?

— Спраўды, сёння Інтэрнэт расглядаецца як адзін з прывяржэтных напрамкаў. Мы спадзімся, што ў наступным годзе ўсе беларускія пасольствы за мяжой будуць мець свае вэб-рэсурсы. Пакуль яны ёсць толькі ў паловы нашых дыспрадастаўніцтваў.

Мы працягваем удасканальваць і сайт МЗС. З'яўляюцца новыя раздзелы, паліпаецца лентэ навін. Да канца года чакаецца запуск у поўным аб'ёме беларускага партала BELARUS.by — глабальнага рэсурсу аб Беларусі. Ён уключае ў сабе некалькі праектаў: інвестыцыйны, турыстычны, адукацыйны. У нас ёсць пераг задумак. Сайт BELARUS.by ужо працуе на рускай, англійскай, французскай, арабскай мовах. Мы спадзімся, што гэты партал стане крынічай аператыўнай і аб'ектыўнай інфармацыі пра Беларусь.

— Імідж Беларусі звязаны непасрэдным чынам і з тым, як асыяваюць рэаліі нашай краіны замежныя журналісты, акрэдытаваныя для працы ў Беларусі, ці не так?

— У Міністэрстве замежных спраў пастаянна акрэдытавана каля 160, а часова ў год нашу краіну наведваюць больш за 600 замежных журналістаў. Сталую акрэдытацыю маюць вядучыя расійскія, украінскія, польскія, германскія мас-медыя, суветна вядомыя, Бі-Бі-Сі, АРД, ЦДФ, газеты "Франкфуртэр Альгемайне Цайтунг", "Таймс", "Нью-Йорк Таймс" і іншыя. Дарэчы, велькі пералічыць тыя папулярныя замежныя СМІ, якія ў нас не акрэдытаваны.

Адна з форм выдання інфармацыйнай работы, якую мы выкарыстоўваем, — арганізацыя прэс-тураў для замежных журналістаў у Беларусь і адпаведна беларускіх — за мяжу. Толькі сёлета адбыўся пераг прэс-тураў для расійскіх, польскіх, літоўскіх, аўстрыйскіх журналістаў.

МЗС заўсёды аказвае садзейнічанне замежным сродкам масавай інфармацыі ў атрыманні аб'ектыўных звестак пра нашу краіну. Мы ніколі не адмаўляем у інтэрв'ю і кантактах, якія ад нас залежаць. Аднак спадзімся і на іх добрыя намеры і жаданне аб'ектыўна адлюстроўваць тое, што адбываецца ў Беларусі. Важна паказаць рэальную карціну жыцця беларусаў і тое, чаго мы дасягнулі ў апошні час. Відавочна, што суб'ектыўна падача і выбар фактаў непрадуктыўныя. Хацелася б, каб замежныя журналісты ўлічалі ўсе бакі жыцця нашага грамадства. Многае ў выбары пункту гледжання залежыць ад журналісцкай этыкі. Агульнавядома, што часам рэпартажы выконваюць чыйсьці заказ, і тады з'яўляецца некарэктная ці скажонная інфармацыя. Зразумела, мы вымушаны рэагаваць адпаведным чынам. І ў нас ёсць сродкі, з дапамогай якіх можам абараніць дзяржаву.

Гутарыла Алена СПАСЮК

Пра Беларусь — аб'ектыўна

У Магілёве адбыўся рэспубліканскі семінар для прэс-сакратароў органаў дзяржаўнага кіравання па пытаннях арганізацыі інфармацыйнай работы за мяжой.

Удзел у ім прынялі намеснік міністра замежных спраў А. Герасіменка, старшыня Магілёўскага аблвыканкома Б. Батура, галоўны саветнік Галоўнага ідэалагічнага ўпраўлення Адміністрацыі Прэзідэнта Г. Курбека, намеснік кіраўніка ўпраўлення знешнеэканамічнай дзейнасці МЗС С. Аляксандраў, саветнік Пасольства Беларусі ў Расійскай Федэрацыі І. Карэнда і іншыя прадстаўнікі органаў дзяржаўнага кіравання.

Такі прадстаўнічы семінар, прысвечаны інфармацыйна-прапагандысцкай дзейнасці за мяжой, быў праведзены ўпершыню. "Супраць Беларусі ідзе масіраваная атака. Патрэбна, каб за межамі краіны ведалі, што на самой справе робіцца ў Беларусі", — сказаў намеснік міністра замежных спраў А. Герасіменка.

Мы — адкрытая краіна з адкрытай эканоміяй. Значную частку прадукцыі прадаём за мяжой. За апошнія гады шмат дасягнута ў будаўніцтве сацыяльна арыентаванай дзяржавы. Але інфармацыя пра Беларусь у большай частцы свету падаецца ў скажонным выглядзе. Таму мы павінны самі данесці аб'ектыўную інфармацыю. "Высокая выніковасць інфармацыйнай дзейнасці за мяжой залежыць ад узгодненых дзеянняў усіх зацікаўленых ведамстваў", — падкрэсліў А. Герасіменка.

З 1 лютага 2005 года, дзякуючы спадарожнікам каналу "Беларусь-TV", тысячы жыхароў іншых краін даведліся пра жыццё на Беларусі з самай Беларусі. І як сказаў на семінары генеральны прадзюсар канала В. Маючы, у адрас канала прыходзіць мноства водгукаў з падзякай за праграмы. Цікавае да Беларусі вялікая і таму мы павінны запоўніць інфармацыйны вакуум, які ўтварыўся вакол нашай краіны — менавіта такая думка была выказана большасцю выступоўцаў. Праілюстраваць многія тэзісы дапамагло знаёмства з прадпрыемствамі і сацыяльна-культурнымі ўстановамі Магілёўшчыны.

Тацяна КУВАРЫНА, НА ЗДЫМКАХ: намеснік дырэктара па вучэбна-вытворчай рабоце Магілёўскага прафесіянальнага электратэхнічнага каледжа М. НІКІЦЕНКА і загадчык кабінета аховы працы С. ЧАРНЯКОВА; у цэхах аднаго з вядучых прадпрыемстваў Магілёўшчыны — "Магатакс". Фота Міхаіла РЫБАКОВА.

Сакрэты бізнес-эліты

У ЭФІРЫ БЕЛАРУСКАГА РАДЫЁ

Кожны панядзелак на першым канале Беларускага радыё гучыць праграма маладога журналіста Юрыя Зайцава "Уласная справа". Яго перадачы прысвечаны тым, хто ўжо мае сваю справу, і тым, хто толькі збіраецца зацвердзіць сябе ў бізнесе. А сёння Юрыя Зайцаў дзеліцца з чытачамі "Голасу Радзімы", наколькі складана і цікава маладому журналісту распрацоўваць такую сур'езную тэму.

— Хоць я яшчэ вельмі малады і не атрымаў нават вышэйшай адукацыі (вучыўся на 5 курсе журфака), лічу сябе дастаткова вопытным журналістам. Пачаў рама працаваць у гэтай сферы: у 10-11 класах быў вядучым праграмы для моладзі "5X5" на беларускім тэлебачанні, працягваю там працаваць і пасля паступлення на факультэт журналістыкі. Глобальных маштабаў мае знаходжанне на тэлебачанні не было, але, дзякуючы гэтай першаму вопыту, я зразумеў, што мне цікава займацца журналістыкай. Потым былі газеты "7 дзён", "Беларускі час". Праца адымала шмат часу, і я быў вымушаны перавесціся на завочнае аддзяленне ва ўніверсітэце. Але не шкаду аб гэтым, бо для журналіста вельмі важны практычны вопыт. Неякі час арганізуюў прэс-канферэнцыі ў Нацыянальным прэс-цэнтры, а пасля зноў працаваў у газеце, цяпер ужо ў "Мінскай праўдзе". А з лютлага гэтага года пачаў працаваць на радыё, у службе інфармацыі

першага нацыянальнага канала Беларускага радыё.

Да новага сезона паспеў падрыхтаваць новы праект. З верасня раблю перадачу "Уласная справа", з'яўляюся яе аўтарам і вядучым.

— Чаму выбраў менавіта такую тэму, раскажыце пра дзелавых людзей?

— Ідэя раскажыце пра творчыя і прафесійныя лёсы людзей з'явілася даўно. Яшчэ ў "7 дзён" я пісаў пра цікавых хлопцаў і дзяўчат, якія змаглі ў 16-25 гадоў ажыццявіць свае мары: пераможцаў алімпіяд, тэлевізійных зорак, стваральнікаў электронных гульні. У "Беларускім часе" і "Мінскай праўдзе" гэтая ідэя рэалізавалася ў рубрыцы "Прафесія". Мне заўсёды цікавілі людзі, якія не проста бавяць час на сваім працоўным месцы, а творча адносяцца да справы.

Найбольш поўна ідэя раскрыць сутнасць паспяховага чалавека рэалізавалася на радыё. Ва "Уласнай справе" я рас-

казваю пра людзей, якія на нейкіх прычынах вырашаюць кардынальна змяніць жыццё: адмаўляюцца ад стабільнага працоўнага графіка з 9 да 18 гадзін і пачынаюць з нуля сваю ўласную справу.

Праграма складаецца з трох частак. Першая — карысная інфармацыя для дзелавых людзей, агляд навін за тыдзень, у другой ідзе гутарка з кампетэнтным чалавекам на тэму, якія могуць зацікавіць прадстаўнікоў малага і сярэдняга бізнесу. Трэцяя частка, калі меркаваць па водгуках слухачоў, самая цікавая, — гутарка з чалавекам, у якога ўжо ёсць уласная справа. Праект разлічаны мінімум на год. У свет выйшла ўжо больш як 10 перадач, і ў кожнай з іх прадпрыемствы і дзяліліся сваім вопытам вядзення справы. Сярод іх былі стваральнікі найбольш значнага Інтэрнэт-партала Юрыя Зісера, псіхолог Сяргей Шэін і іншыя.

— Інтэрв'ю з паспяховымі бізнесменамі заўсёды выходзяць цікавыя і грунтоўныя. Як удаецца ў 22 гады выклі-

каць чалавека, за плячамі якога значны жыццёвы вопыт, на шырую гутарку пра развіццё яго ўласнай справы?

— Я вельмі ўважліва слухаю. Узрунены: для журналіста важна ўмець не толькі разумныя пытанні задаваць, але і слухаць, стварыць атмасферу поўнага даверу. Людзі пачынаюць раскажыць не толькі пра тэхнічныя моманты адкрыцця сваёй справы, рэгістрацыі прадпрыемства, але і пра сваё жыццё, пра тыя абставіны, у якіх яны апынуліся, калі пачалі займацца бізнесам.

Самае цікавае, што мне самому дастаўляюць радасць зносіны з дзелавымі людзьмі, падабаюцца іх нестандартнае мысленне, уменне бачыць на некалькі крокаў наперад. І мае суб'яднікі, напэўна, адчуваюць гэтую сімпатыю да іх. Тым больш, што ў школе я вучыўся ў класе з паглыбленым вывучэннем фізікі і матэматыкі. За 8-9 класы засвоіў праграму двух першых курсаў матэматычнага факультэта БДУ: лінейная алгебра, ге-

аметрыя плоскасці... Зараз узгадваю гэтыя назвы як жудасны сон, хоць у жыцці набытыя веды вельмі дапамагаюць.

— Ці можна сказаць, што пасля столькіх пераменаў месцаў працы (6 за 5 гадоў) знайшоў маршчыцу сваю тэму?

— Вельмі хочацца сказаць, што так. Пакуль цікава, буду распрацоўваць яе. Існуе такая думка, што журналіст павінен добра разбірацца ў якой-небудзь адной сферы. Не буду спрачацца. Мабыць, і так. Але, што датычыцца асабіста мяне, то вельмі хутка становіцца цесна ў адной тэме, і я пачынаю шукаць нешта новае. Журналіст, на мой погляд, — перш за ўсё камунікатар, які звязвае цікавых, таленавітых, вельмі разумных людзей з чытачамі, гледачамі, слухачамі. Менавіта гэтым я і займаюся зараз у службе навін на беларускім радыё: кожны дзень знаёмлюся з новымі людзьмі, атрымліваю новую інфармацыю і дзялюся ёю са слухачамі.

Гутарыла Кацярына НЕМАГАЙ.

Сяргей ШЭІН:

"НЕ ХАЧУ, КАБ МАЛАДЫЯ ТАЛЕНАВІТЫЯ БЕЛАРУСЫ ЕХАЛІ ЗА МЯЖУ МЫЦЬ ПОСУД..."

— Ужо ў тых гадах мне было мала ўніверсітэцкай кар'еры. Калі працаваў ва ўніверсітэце, займаўся паралельна яшчэ чымсьці: нейкі час працаваў кансультаантам у псіхіятрычнай бальніцы, нейкі час быў выхавальнікам цяжкіх падлеткаў. Яшчэ мне было цікава, што адбываецца на заводах, буйных прадпрыемствах, тым больш, што там можна было нядрэнна зарабіць. І я працаваў там па дамовах. Першую з іх я заключыў, калі вучыўся яшчэ на трэцім курсе інстытута. Дагэтуль ганаруся тым, што гэта была дамова не з п'юной крамай, а з міжнародным аэрапортам ў Барыспалі. Даследванне, у якім я прымаў удзел у той час, аказалася вельмі карысным для супрацоўнікаў дыспетчарскай службы. Яно дазволіла забяспечыць ім 8-гадзінны працоўны дзень замест 12-гадзіннага, і такі крок аказаўся вельмі эфектыўным: колькасць аварыйных сітуацый значна знізілася, а ўсё дзякуючы таму, што людзі сталі больш адпачываць.

Але ж, калі пачалася перабудова, прафесія перастала карміць. Гаворка ідзе менавіта пра дзейнасць выкладчыка. Сяргей Шэін жартуе: "Хабару не браў прынцыпова". Давялося задумацца, як выжыць у тых умовах.

— У мяне, як і ў іншых людзей майго пакалення, была серыя спроб увайсці ў бізнес. Гэтыя гады суправаджалі не толькі цяжкасці, але і азарт, які дапамагаў іх пераадоляваць. Аднойчы я зразумеў, што больш не магу весці заняткі: трэба забыць пра прафесію і займацца бізнесам. Уяўленне аб тым, што траціш і што набываеш, было вельмі дакладнае. Псіхологі ва ўсім свеце — слоў сярэдняга класа. Усякі чалавек, які займаецца якім-небудзь гандлем, па сусветнай статыстыцы, заўсёды будзе зарабляць больш.

Тым не менш развітвацца з пра-

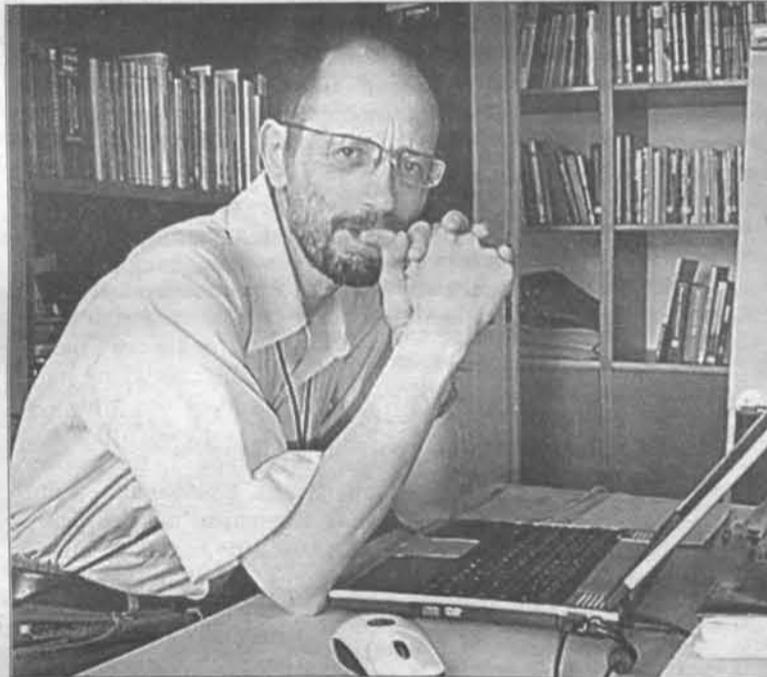
фесіяй вельмі не хацелася. Заставаўся толькі адзін варыянт: ператварыць прафесію ва ўласную справу.

— У той час першыя прыватныя кампаніі змаглі назапасіць нейкі капітал для таго, каб аплочваць зусім нятаннае паслугі кансультаантаў па кадрах, па кіраванні, а з другога боку — абзавесціся мноствам памылак. Тут і прыйшло разуменне таго, што любой справай, тым больш прыватнай, павінны займацца прафесіяналы. Мы пачалі працаваць з такімі структурамі, падбіралі для іх персанал. Нам пашанцавала з першымі кліентамі, сярод якіх была і каманда Ягора Гайдара.

Такім чынам, Сяргей Шэін разам з сябрамі стварылі кансалтынгавую кампанію, кліентаў было шмат, і вельмі прадстаўнічыя, у тым ліку і замежных, але ж у нейкі момант поўнацю зарыентаваліся на айчыны бізнес. Сяргей Шэін называе яго больш перспектыўным і цікавым, больш прафесійным, дарчы. Паступова стала зразумела, што многія праблемы, з якімі сутыкаецца кампанія, не толькі ў кваліфікацыі радавых супрацоўнікаў, але і ў прафесіяналізме іх кіраўніцтва.

— Пачалі праводзіць трэнінгі стратэгічнага планавання з упрыўленчымі камандамі прыватных структур, тым больш, што ў той час гэтыя структуры вельмі бурна развіваліся і дыверсіфікаваліся. У адным і тым жа месцы маглі быць і будматэрыялы, і метал, і камп'ютэры, і адзенне.

Недзе ў сярэдзіне 90-ых гадоў кіраўніцтва кампаніі сутыкнулася з крызісам кіравання. Таму наступным этапам нашай справы сталі праекты па інжынерным бізнесе, па структурызацыі кампаній — па ўсталёўванні асноўных кіраўнічых контураў, якія б дазвалялі не толькі кантраляваць работу кампаніі,

Па адукацыі Сяргей Шэін псіхолог. Спачатку ў яго складвалася даволі тыповая кар'ера савецкага чалавека: закончыў аспірантуру, напісаў дысертацыю, працаваў на кафедры, быў больш-менш паспяховым універсітэцкім выкладчыкам. І раптам у час перабудовы патрапіў у бізнес. Чым зараз даводзіцца займацца і наколькі паспяхова, раскажыце кіраўнік Інстытута бізнес-тэхналогій і кіравання праектамі пры буйной аўтамабільнай кампаніі Сяргей Шэін.

але і накіроўваць яе развіццё, надаць рабоче мэтанакіраваны характар.

І вось гадоў сем таму сярод кліентаў кампаніі Сяргея Шэйна з'явіўся буйны Міжнародны аўтамабільны холдынг, які працуе на рынку трох краін: Расіі, Украіны і Беларусі. Спачатку правялі структурызацыю адной з ключавых яго бізнес-адзінак у Мінску, потым дапамагалі ствараць і

пашыраць сетку збыту ва Украіне, а пляць гадоў таму кіраўніцтва кампаніі зразумела, што існуюць сур'езныя перашкоды для развіцця, якія звязаны з кадравай палітыкай. Па-першае, рэарганізавалі кадравую службу, па-другое, вырашылі стварыць карпаратыўны навуцальны цэнтр, кіраўніка для яго шукалі доўга.

— На жаль, мы не змаглі прапана-

ваць добрага кіраўніка. Генеральны дырэктар холдынга тады выклікаў мяне і сказаў, што хоць дырэктарам мы і не знайшлі, але праект павінен быць рэалізаваны. Ім вырашыў заняцца сам. У той час наша кампанія моцна трымалася, падрастлі партнёры, у іх склалася сваё ўяўленне аб вядзенні бізнесу, а яшчэ захацелася папрацаваць на рэсурсах буйной кампаніі, якія дазваляюць ставіць і вырашаць задачы іншага ўзроўню. І вось ужо пяць гадоў як я з'яўляюся дырэктарам карпаратыўнага навуцальнага цэнтру Міжнароднага аўтамабільнага холдынга — Інстытута бізнес-тэхналогій.

Тры гады таму выйшлі на знешні рынак бізнес-адукацыі. У партнёры запрасілі вядомую сур'езную кампанію. "У выніку, — кажа Сяргей Шэін, — пакуль крочыму упэўнена". Летась распрацавалі новы прадукт — гадавыя курсы для ўладальнікаў малага і сярэдняга бізнесу. Але становіцца цікава, навошта яна патрэбна, гэта спецыяльная бізнес-адукацыя?

— У сучаснага бізнесу самай вострай праблемай з'яўляецца праблема кадраў. За апошнія гады рынак значна змяніўся, рэзка змясціўся фокус канкурэнцыі. Раней мы канкурувалі ўнутры нейкага галіновага рынку з тымі, хто на ім працуе. Зараз жа мноства галіновых рынкаў звязваюць паміж сабой чатыры універсальныя: рынак фінансаў, інфармацыі, лагістыкі (сродкаў дастаўкі і захавання чаго-небудзь) і рынак чалавечых рэсурсаў. У такіх умовах кампанія даводзіцца канкуруваць не толькі з тымі, хто знаходзіцца на тым жа галіновым рынку, але і ўвогуле з усімі суб'ектамі рынку. Гэта і ёсць тая глабалізацыя, якую многія ўспрымаюць як нейкае новамоднае заходняе цяжэнне, а яна ўжо пускае карані і ў нас. Заканчэнне на 6-й стар.

Глыбінка

Малая радзіма: крокі ў заўтра

— Пачатак у №№40-41,42-43 —

ВЯРТАННЕ ДА ВЫТОКАЎ

Знаёмячыся з работай школ раёна, абсыці тое, што было зроблена ў іх у сувязі з 60-годдзем Перамогі, я ніяк не магла. Даведлася пра паходы па месцах баявой славы, сустрэчы школьнікаў з ветэранамі вайны, дапамогу ім пры правядзенні акцый "Клопат" і "Міласэрнасць".

— Рыхтуючыся да 60-годдзя Перамогі, мы ставілі мэту: кожны вучань павінен ведаць гісторыю раёна і ўклад нашых землякоў у перамогу, — расказала намеснік старшыні райвыканкама Тамара Фёдараўна Раманенка. Зрабілі альбомы з фотаздымкамі, апісаннем подзвігу кожнага, хто загінуў, абараняючы Радзіму, і пра тых, хто цяпер пражывае на данай тэрыторыі. Нам гэта ўдалося. Сабралі каласальныя матэрыялы. Вучні любой школы могуць расказаць пра ветэранаў-землякоў. Адкрываем альбом і бачым фота, біяграфію ветэрана, даведваемся, дзе жыве ён і яго дзеці, хто яму дапамагае.

У раёне 55 пахаванняў нашых воінаў, за якімі даглядаюць школьнікі. У памятных месцах праводзяцца ўрачыстыя мерапрыемствы.

Усё сказанае ў роўнай меры адносіцца і да Вярэньскай базавай школы, якую мы наведалі. Школьнікі вядуць летапіс вёскі Вялікая Вярэнь. Зрабілі альбом, сабралі неабходны матэрыял і фота, усё самі апісалі. Прыдуць іншыя дзеці — працягуюць, даведаюцца, як усё было і што зроблена іх папярэднікамі. І пра адраджэнне вёскі, і пра новае будаўніцтва, і пра ветэранаў.

— Усе будучыя поспехі ва ўсіх сферах залежаць ад іх — нашай надзеі, сённяшніх дзяцей, якім прывіта любоў да роднага краю. Інакш мы будзем шукаць сваіх дзяцей у Англіі, Францыі, ЗША, але не тут, — заўважыла Тамара Фёдараўна. Дырэктар Вярэньскай школы Анатоля Адамавіч Мамікаў падтрымаў размову:

— Бывае, што чалавек не знаходзіць сябе ў юным узросце і да канца жыцця шукае прыстанішча. Але гэта не пра нашых выпускнікоў. Са школы дзеці ведаюць, што ім патрэбна. У нас заключаны дагавор з Лужаснянскім тэхнікумам, і ў мінулым годзе туды паступілі пяцёра з нашых выпускнікоў. Вучацца на агранома, заатэхніка. Яны мелі вельмі высокі бал паспяховаці, прынялі іх з задавальненнем. Яшчэ адна наша выпускніца Таццяна Петрашка была лешшай даяркай раёна. Зараз яна загадвае ўзорнай фермай, якая заняла другое месца па рэспубліцы. Так, патрэбны нам і ўрачы, і інжынеры, але і з іншых краёў наўрад хто сюды прыедзе. Спадзявацца трэба на сваіх выхаванцаў. Гэты край ім дарагі, яны тут нарадзіліся, менавіта яны змогуць зрабіць яго прыгажэйшым і багацейшым. У гэтым годзе нашы дзеці зноў паступілі

на вучобу ў Лужаснянскі тэхнікум. Частка з іх потым, як і папярэднія выпускнікі, працягнуць вучобу ў вышэйшых навучальных установах, у тым ліку ў Горацкай сельскагаспадарчай, Віцебскай ветэрынарнай акадэміях. І ў педагагічным, і ў медыцынскім вучылішчах спасцігаюць патрэбную навуку іншым юным землякі. Мы ведаем, што яны вернуцца ў родныя мясціны.

Такая вера, упэўненасць мае сваё абгрунтаванне ў штодзённай рабоце педагогаў. Адзіны толькі прыклад. Мы наведалі школьны этнаграфічны музей у вёсцы Іванск, якой ужо 400 год. Яго стваральнік — настаўнік гісторыі мясцовай сярэдняй школы-сада Віктар Вільгельмавіч Грыбко, ён жа аўтар ужо выдадзенай кнігі "Іванск". Цяпер нястомны крэйзнаўца распрацоўвае курс "Чашніказнаўства" — падручнік, па якому будуць займацца ўсе школы раёна. Як гаварылі даўней — здымаю капялюш перад такім падзвіжнікам.

ЭСТАФЕТА АЗДАРАЎЛЕННЯ

Прыемна было даведацца ў час паездкі па родных мясцінах, што мае землякі маюць не толькі значныя поспехі ў працы і вучобе, але дасягнулі і зайдзросных спартыўных вышын. Толькі паспявала запісваць у бланот: "Алена Цухло — чэмпіёнка свету ў марафонскім бегу, Ганна Козак — удзельніца трох Алімпіяд, чэмпіёнка Еўропы ў эстафетным бегу 4 x 400 м. Больш за 30 чэмпіёнаў Рэспублікі Беларусь".

Гэты пералік перамог і дасягненняў галоўнай кузні спартыўных кадраў раёна, Чашніцкай дзіцяча-юнацкай спартыўнай школы, з лёгкасцю можна падоўжыць. Спартсмены ўдасканалюцца ў майстэрства не толькі ў спартыўным комплексе, які ўключае стадыён, трэнажорны, асновы фізічнай падрыхтоўкі і іншыя залы, але і на базі агульнаадукацыйных школ. А ў Новалукомлі да таго ж выкарыстоўваецца і спартыўны комплекс Лукомскай ДРЭС.

Калі я пацікавілася, што па-

служыла асновай для такіх дасягненняў, то дырэктар ДЮСШ Аляксандр Данілавіч Бурэц у першую чаргу назваў сістэму аздаравлення дзяцей, прыцягненне іх да сістэматычных заняткаў спортам. І толькі потым — падрыхтоўка спартсменаў высокага класа.

В.Каваленка дапаўняе:

— Аляксандр Данілавіч беражліва адносіцца да дзяцей, не шкадуе для іх і свайго асабістага часу. Нядзіўна, што яго выхаванцы паказваюць выдатныя вынікі.

— Сказваецца і тое, што сам Прэзідэнт краіны, які любіць спорт, клопоціцца аб аздаравленні нацыі. Гэта нібы эстафета, якая перадаецца ўсім на месцах. Мы — не выключэнне, гаворыць Т.Ф.Раманенка. Выкарыстоўваем добрую базу: у раёне 28 спартыўных залаў, 22 стадыёны. Хто хоча займацца фізкультурай і спортам — маюць такую магчымасць. У нас няма абмежаванняў па ўзросце: раніцай бачу і ветэранаў, і падлеткаў падчас прабежкі. Школьнікі не парываюць заняткаў спортам і на канікулах, хоць секцыі ў гэты час, здавалася б, не павінны працаваць. Сказваецца і прыклад старшыні нашага райвыканкама. Усе ведаюць, што ён штодзень раніцай займаецца бегам, а зараз яшчэ і веласпортам. Зранку аб'едзе вуліцы горада і ведае, дзе які парадак. Сам прыклад падае, і на планёрцы напамінае іншым пра здачы нарматываў. Актыўна ўдзельнічае ў спаборніцтвах начальнік аддзела па фізкультуры і спорту Сяргей Фёдаравіч Рабцаў. Выконваецца праграма "Здаровы лад жыцця", якая распрацавана на пяць гадоў. Нашы каманды ўдзельнічаюць у "Беларускай лыжні", спаборніцтвах па футболе, валеболу, турыстычных злётах.

Невыпадкова такая ўвага райвыканкама да спорту: яго старшыня займаўся на прафесійнай аснове цяжкай атлетыкай, боксам, Тамара Фёдараўна — кандыдат у майстры спорту па лыжах, Валянціна Уладзіміраўна ў свой час за-

хаплялася бегам. Сяргей Фёдаравіч быў чэмпіёнам Беларусі ў сціпл-чэзе, атрымаў вышэйшую фізкультурную адукацыю.

Цудоўна, калі ў першых радах застрэльшычыкаў спорту ідуць кіраўнікі раёна. А пачынаецца ўсё з дзіцячых садкоў. Спачатку малыя далучаюцца да аздаравлення, затым да фізкультуры і спорту ў школе, калі становяцца больш дарослымі — працягваюць займацца на вытворчасці. У раёне ёсць усе магчымасці для гэтага. Толькі ў мінулым годзе выхаванцы Чашніцкай ДЮСШ удзельнічалі ў 27 абласных і 5 рэспубліканскіх спаборніцтвах. У спартыўнай школе дзейнічаюць 54 групы: 9 — валебола, 45 — лёгкай атлетыкі, усяго займаецца больш як 600 вучняў. У трэнажорным і спартыўным залах працуюць і трэнеры з групамі здароўя, у якіх займаюцца дарослыя — людзі рознага ўзросту. Для кожнага тут знаходзіць індывідуальны падыход і патрэбныя практыкаванні, вядзецца медыцынскі кантроль.

— Людзі задаволены, — падводзіць вынікі Тамара Фёдараўна, — і мы мяркуюем павялічыць колькасць такіх груп. Імкнемся да таго, да чаго заклікае наш Прэзідэнт: "Здарова нацыя — здаровая дзяржава".

...Аляксандр Данілавіч збірае летапіс аб выхаванцах, якія праявілі сябе ў спорце, стварае гісторыю дасягненняў ДЮСШ.

Няхай прабачаць мне чытачы некалькі ўзнёслы тон. Не судзіце строга. Гэта выражэнне шчырай радасці за поспехі землякоў. Я, як і кожны з вас, магла б знайсці падставы для крытычнага погляду: праблемы ёсць, у тым ліку і ў сферы адукацыі. Але тут іх імкнучца вырашаць разам, працуючы абгрунтавана і паслядоўна, згодна з ісцінай кітайскага мудраца Канфуцыя: "Самае цудоўнае відовішча на свеце — дзіця, якое ўпэўнена крочыць па жыццёвай дарозе, пасля таго, як вы паказалі яму шлях".

Ганна АЛЕКСАНДРОВІЧ.

Уласная справа

Сяргей ШЭІН:

"НЕ ХАЧУ, КАБ МАЛАДЫЯ ТАЛЕНАВІТЫЯ БЕЛАРУСЫ ЕХАЛІ ЗА МЯЖУ МЫЦЬ ПОСУД..."

— Пачатак на 5-й стар. —

Па прагнозах экспертаў, у бліжэйшыя гады ў краіны СНД прыйдуць не менш як 300 транснацыянальных кампаній. Адзінае, чаго ў іх не хапае, — гэта чалавечых рэсурсаў.

— Ужо сёння знайсці падрыхтаванага, вопытнага, таленавітага менеджэра, які б незнарок апынуўся без работы, немагчыма. Перад кампаніяй паўстае праблема, дзе браць людзей для развіцця бізнесу. Іх даводзіцца "рабіць" самім. Таму холдынгу, калі сутыкнуцца з праблемай пошуку менеджэраў, вырашыў стварыць свой навучальны цэнтр. Кожны год мы набіраем з усіх рэгіёнаў, дзе прысутнічае кампанія, на конкурснай аснове прыкладна 80 навучэнцаў. Яны праходзяць тры курсы, што адпавядаюць тром галоўным бізнес-рэсурсам і тром пакетам тэхналогій, якімі павінен валодаць эфектыўны менеджэр: капітал вывучаюць на курсе "Бізнес і фінансы", рынак — "Маркетынг", арганізацыі і персанал — "Менеджмент".

У Інстытуце вучаць аналізаваць стратэгію развіцця кампаніі, прымаць рашэнні ў праблемных сітуацыях, весці перамовы. Самі навучэнцы ацэньваюць адзін аднаго, а разам з ацэнкай выкладчыкаў ствараецца даволі аб'ектыўнае ўяўленне пра таго ці іншага студэнта. Задача праграмы, з аднаго боку, адукацыйная, а з другога, як кажа Сяргей Шэін, селекцыйная.

— Селекцыя дастаткова жорсткая, таму што нашы выпускнікі — будучыя генералы бізнесу, ім будучы давераны сур'ёзныя рэсурсы, людзі і іх лёсы. За поспехі і пралікі кожнага з нашых навучэнцаў адказваем мы, таму з адказнасцю падыходзім да іх падрыхтоўкі. Трэба сказаць, што нашы вучні рыхтуюцца дастаткова ўпэўнена. Зараз, напрыклад, аддзел фінансавага ўпраўлення холдынга ўзначальвае выпускнік нашага інстытута.

Поспехі многіх вучняў Сяргея Шэіна і яго калег уражваюць. Мяне зацікавіла, што наогул павінна быць уласціва чалавеку, каб ён стаў паспяховым у бізнесе.

— Многае. Гэта і пэўная харызма: кіраўнікамі ў бізнесе становяцца людзі з вельмі выразнай лідэрскай і актыўнай пазіцыяй. Гэта і адказнасць: трэба добра ведаць, што рызыкуеш не толькі грашыма, але і лёсамі людзей, якія працуюць разам з табой. Гэта і жорсткасць: добры кіраўнік можа быць мяккім і памяркоўным у стабільныя перыяды развіцця прадпрыемства, але ў перыяд крызісу ён павінен быць гатовы да кардынальных рашучых дзеянняў. Гэта і матэматычнае, праектнае мысленне: даводзіцца пралічваць усё да самай дробязі, прагназаваць будучыню.

Такім чынам, на маю думку, і самога Сяргея Шэіна можна назваць паспяховым бізнесменам, чалавекам справы: ён робіць стайку на будучыню, умее пралічваць крокі наперад, ды і іншыя названыя якасці маюцца. Дарэчы, пра стайку на будучыню:

— Калісьці Гегель казаў, што разуменне ўсякай рэчы пачынаецца з пафасу. Пафас — гэта абгрунтаванне, навошта патрэбна гэтая рэч. Пафас таго, чым мне цікава займацца, вельмі просты: я шукаю таленты і вучу іх працаваць; не хачу, каб таленавітыя беларускія хлопцы і дзяўчаты ехалі мыць посуд за мяжу, таму садзейнічаю, каб яны тут зараблялі грошы сваім розумам.

Юрый ЗАЙЦАЎ.
Падрыхтавала да друку
Кацярына НЕМАГАЙ.

СКАРБОНКА

Беларускі каравай

Каравай — адзін з атрыбутаў Вяселля. Аднак у беларусаў існавала яшчэ традыцыя выпякаць каравай у канцы жніва як сімвал заканчэння збору ўраджая. Адначасова гэта ўжывалася як падзяка зямлі і просьба захаваць спор на наступны год.

На Рэспубліканскі фестываль-кірмаш працаўнікоў вёскі "Дажынкi-2005", які адбыўся ў Слуцку ў кастрычніку, дэлегацыя кожнай вобласці прыехала са сваім караваем, а 22 раёны Мінскай вобласці прадставілі свае каравай, выпечаныя майстрамі народнай творчасці. Фігурная выпечка з песта — сапраўдны твор народнага мастацтва, што папярджаюць фатаграфіі, зробленыя падчас свята. І гэтак мастацтва захоўваецца і разві-

ваецца на Беларусі. Сёлета майстрыхі аздобілі каравай новымі сімваламі: акрамя традыцыйных каласоў, на іх можна ўбачыць ручнікі, кветкі, памятныя надпісы і нават выйву карты нашай краіны.

Ірына ШТЭФАН.

НА ЗДЫМКАХ: васьмь такіх каравай выпяклі майстрыхі Мінскай вобласці ў гэтым годзе; "Горад майстроў" на фестывалі; каравай з Брэстчыны. Фота з фонду Абласнога метадычнага цэнтру Мінскай вобласці і БЕЛТА.

Чытайце "Скарбонку" ў Інтэрнэце
Belarus21.by/gazeta

Галерэя майстроў

"Каваль куде — жалеза пые"

Кавалі заўсёды карысталіся вялікай павагай у народзе, а іх майстэрства стакам веку было акружана таемнічасцю і містыкай. Нашы продкі лічылі каваля чараўніком, уяўлялі яго волатам, асілкам, які валодаў боскімі стыхіямі — агнём і вадой, мудрацом, які ведаў сакрэты апрацоўкі металу і выробку мудрагелістых і практычных гаспадарчых рэчаў. У народным календары прафесійнае свята кавалёў адзначаецца 2 разы на год: 14 ліпеня — Кузьма і Дзям'ян ("На Кузьму і Дзям'яна касіць не рана"), 14 лістапада — Кузьма-Дзям'ян (Кузьміна). Гэтыя святыя — апекуны земляробства і вяселля. З кузьні таксама звязваюць прысвятак Серпавіца (Шытлінка) напярэдадні жніва 30 ліпеня, дзень зазубрывання серпу: "Шытлінка ў кузню ідзець, у кузню ідзець сярпы зубіць". Пра чароўнае кавальскае мастацтва складзена шмат казак, прымавак, загадак, паданнюў, ёсць шмат народных танцаў і песень пра каваля.

А ў тэматычную кузню можна сёння ўбачыць на тэрыторыі Заслаўскага гісторыка-культурнага запаведніка, дзе размешчаны этнаграфічны комплекс "Кузня" і "Сядзіба каваля". Музей "Кузня" знаходзіцца ў будынку, прывезеным у 1994 годзе з вёскі Камень Валожынскага раёна. У ім адноўлены інтэр'ер кузні В.Ждановіча. Цікава тое, што гэты кузня з дзеючым вытворчым працэсам. Кузня ўваходзіць і ў этнаграфічны комплекс "Дудуткі" — Музея старажытных народных промыслаў і тэхналогій. Курная кузня з мехам і горнам — узор драўлянага дойлідства XX стагоддзя — прадстаўлена ў Музеі народнай архітэктуры і побыту.

сёлку Івянец на падворку мясцовага патомнага каваля Антона Петрашкевіча. "Дзядак будаваў пры Польшчы. Я помню тры кузні ў Івенцы, але іх было больш. Рабілі нарогі да плуга, восі, калёсы на вазы, каламажкі, сячкары, коней кавалі, усё, што трэба", — успамінае майстар. Цяпер кузня не дзейнічае, але знаходзіцца ў рабочым стане. Ён захоўвае яе як памяць. У філіяле Івянецкага музея традыцыйнай культуры існуе музейны аб'ект "Кузня", дзе працуе каваль Станіслаў Габрусь, сын каваля. Тут прадстаўлены малы горан і мех, усе прылады працы ў кузні і розныя вырабы. Тым, хто цікавіцца, каваль дэманструе, як робяць цвікі, гнуць падковы. Ён адзначае, што ўсе кавальскія вырабы былі запатрабаваныя да 80-х гадоў.

У цэнтры рамёстваў вёскі Красоўшчына Маладзечанскага раёна вырабляюць камінныя наборы, іншыя прадметы інтэр'ера загараднага дома, на якія ёсць вялікі попыт. Гэта прыклады толькі з Міншчыны, іх можна было б прыводзіць яшчэ, але і так зразумела, што ў наш час пачаўся працэс адраджэння кавальска-

га рамёства.

Энтузіясты, носьбіты гэтага рамёства, вырашаючы задачы яго адраджэння, навучаюць дзяцей і моладзь. Кавальства можа набыць другое жыццё ў сучасным побыце нават як мастацтва сувенірнага напрамку. Спецыяльныя святы і фестывалі кавальства збіраюць лепшых з лепшых, прадстаўляюць іх вырабы. І з кожным годам кавалі становяцца ўсё больш запатрабаванымі. Сёння кавальства спалу-

чаецца з бляхарствам, паяннем, зваркай, клёпкай, што дае новыя магчымасці для ажыццяўлення творчых задум. Ім займаюцца не толькі сельскія, але і гарадскія майстры.

З даўніх часоў кавальства з'яўлялася ў месцах, дзе былі запасы руды. Археологі знаходзяць старадаўнія кузні падчас раскопак. Вытокі металаапрацоўкі адносяцца да эпохі жалезнага веку, калі першабытныя плямёны знайшлі залежы балотнай і дзярновай жалезнай руды і навучыліся выплаўляць з яе жалеза. Пабудова і абсталяванне кузні адносіцца да першых стагоддзяў нашай эры. У XI-XIII стагоддзях кавальская справа ў пэўнай ступені адасобілася ад руднай і дасягнула даволі высокага ўзроўню. Асноўныя рысы тэхналогіі і тэхнікі традыцыйнага кавальскага рамёства былі аднолькавыя на ўсёй тэрыторыі Беларусі і без істотных змен дайшлі да XX стагоддзя.

Ніна БУРАКОЎСКАЯ.
НА ЗДЫМКАХ: каваль Станіслаў ГАБРУСЬ у Івянецкай музейнай "Кузні"; каваль Антон ПЕТРАШКЕВІЧ у сваёй кузні.

Рэха

Дзесяць год міжнароднаму руху "Бум-Бам-Літ"

У Доме літаратара адбылася юбілейная вечарына, прысвечаная дзесяцігоддзю літаратурнага руху "Бум-Бам-Літ" (ББЛ). У 1995 годзе пачаліся розныя імпрэзы і акцыі, якія праз пэўны час перасягнулі мяжу краіны. У ББЛ быў свой "гімн", "сцяг", і "Тазік". У Тазік "бумкалі" падчас імпрэзаў у канцэртных залах, вулічных выступленняў і нават пры прачытанні дакладаў на навуковых канферэнцыях.

За некалькі год ББЛ стаў вядомы не толькі ў розных кутках Беларусі, але і далёка за яе межамі. Праводзіліся шматлікія акцыі, фестывалі сумесна з літаратарамі Польшчы, Швецыі, Македоніі, дзе яны маюць сваіх папалчнікаў.

У творчасці маладых літаратараў адбываўся сінтэз слова, руху, малюнку, гуку. Эксперымент спалучаўся з прафесійнасцю і адукаванасцю. На сённяшні дзень частка ўдзельнікаў стварыла свае супалкі і спраўляла "Хаўтуры па Бум-Бам-Ліце" (назва вечарыны), частка аўтараў працягвае свой удзел у руху.

За апошнія гады прэзентацыі кнігі Эміцэра Вішнява, Дзям'яна Хвасцюскага, паказалі свае перформансы "Спецбрыгада афрыканскіх братоў", іншыя калектывы. Выступалі літаратары, музычныя гурты.

Усе чакалі на вечарыне выступлення хроснага бацькі ББЛ Вялянціна Акудовіча, якое было пазначана першым у праграме, але яно было абвешчана апошнім... і не адбылося (ці та час імпрэзы завяршыўся, ці та гэта быў працяг вядомага тэкста "Мяне няма"). Затое адзін з пачынальнікаў і ідэолагаў руху Юрась Барысевіч пазнаёміў прысутных з гісторыяй руху, які крытык разглядае як гістарычную і ўжо не актуальную з'яву. Бард Серж Мінскевіч пад акампанемент "транспазікоў" выканаў старыя і новыя песні, Арцём Кавалеўскі — іранічную прозу, Альгерд Бахарэвіч агучыў верш са свайго "Бум-Бам-Літаўскага перыяду творчасці", музычны гурт "Жаба ў каліёне" прадставіў апрацоўкі народных песень...

Гэта толькі пункцірныя ўяўленні аднаго з гледачоў, які трапіў у перапоўненую залу. У пэўнай ступені тут кожны стаў сааўтарам феерычнай дзеі з тэкстаў, гукаў, пастановак... памірання і адраджэння "Бум-Бам-Літа".

УЗЛЕТ МАРЫІ МАЛАШЭНКАВАІ

Па меркаванні аўтара і стыліста праектаў імідж-дизайн студыі "Вадалея", міжнароднага цэнтра творчасці, прыгажосці і талента, прафесара філасофіі Кацярыны Пашкевіч, галоўнымі крытэрыямі пры ацэнцы прыгажосці павінны быць не стандарты 90x60x90 і рост, вышэйшы за 170 сантыметраў, а глыбінная прыгажосць і духоўнасць.

У міжнародных конкурсах і шоу прыгажосці вяршынь дасягаюць дзяўчаты, якія валодаюць здольнасцямі пераўвасаблення, цвёрдым характарам і моцнай энергетыкай. Так, паступова на змену мадэлям, якія аднойчы добра навучыліся хадзіць па подыуме, прыходзяць сапраўдныя таленты. Адна з іх — мінчанка Марыя Малашэнкава. Яе імя на слыху ў знакамітых топ-фатографіаў і мадэльераў, яе твар — на бігбордах у многіх краінах свету, яе здымкі — на старонках папулярных глянцавых часопісаў. Маша ўдзельнічае ў сур'ёзных рэкламных кампаніях сусветна-вядомых фірм і прадпрыемстваў, у шоу прыгажосці буйнейшых Дамоў моды, але ёй гэтага мала. Яна хоча быць запатрабаванай у Беларусі, і ёй ужо прапанавалі ўдзел у праекце студыі "Вадалея" "Лепшы рэкламны твар кампаніі".

ЦІ ЛЁТКА БЫЦЬ ПРЫГОЖАЙ?

Звычайна Маша праводзіць дома ў Мінску два тыдні, а потым на тры ад'язджае за мяжу. За некалькі гадоў напружанай працы ў розных краінах свету яна атрымала ўсезагульнае прызнанне. Беларуская дзяўчына адчувае сваю запатрабаванасць у Вялікабрытаніі, Злучаных Штатах Амерыкі, Італіі, Францыі. Зусім нядаўна Маша вярнулася з паказаў высокай моды, якія праходзілі ў Нью-Йорку, Лондане, Мілане, Парыжы. Пра Марыю Малашэнкаву пастаянна пішуць замежныя газеты, яе фотаздымкі змяшчаюцца ва ўсё новых часопісах. З Нью-Йорка і Лондана пастаянна тэлефануюць мадэльеры і фатографы з прапановамі прыняць удзел у цікавых рэкламных праектах.

Чарговы пералёт — і яна за тысячы кіламетраў ад Беларусі. У дні, калі вядуцца здымкі, не існуе ніякага нарміраванага графіка: у залежнасці ад канцэпцыі праекта і задумы фатографа яны могуць пачацца і ў 6 гадзін раніцы, а закончыцца ў 12 ночы. Але ў Марыі Малашэнкавай усё атрымліваецца. Яна захоўвае аптымізм, жаданне працаваць, знаёміцца з новымі людзьмі. А ў зносінах у Машы праблем ніколі не ўзнікае: дзяўчына доб-

Masha Malashonkova.

Was born in Minsk on the 8th of May 1986. Her sign of the zodiac is Taurus. She is a student of the Institute of Business and Administration, Management department. Her favorite subjects are technical sciences. She speaks English and Italian. Masha was engaged in gymnastics, ballroom dances and professional sports (judo). In her spare time she spends her time reading books, painting, watching films, playing piano, visiting exhibitions, museums and cinema. Masha is an energetic person, constantly finding new interesting activities. She is judicious and responsible. Masha is very critical and exacting to herself and therefore to other people.

FESTIVAL DE LA LINGERIE & Masha From Belorussia!

Could beauty, my love, have better commerce than with honesty?

ра валодае англійскай і італьянскай мовамі, а здольнасць выклікаць да сябе цікавасць суб'екта — ад Бога.

У хвіліны рэдкіх перапынкаў і ў гады доўгіх пералётаў і пераездаў

Маша таксама занята справай: чытае падручнікі, якія заўсёды бярэ з сабой. Беларуская прыгажуня вучыцца ў Інстытуце парламентарызму і прадпрыемальніцтва на факультэце мене-

джменту, і пасля вяртання далому за мяжу яе чакае вучоба, а выкладчыкаў зусім не клопаць тое, што студэнтка ўдзельнічала ў паказе высокай моды ці ў рэкламнай

кампаніі галерэі Lafayette ў Парыжы. Маша не дазваляе сабе адстаць ад праграмы, наганяе прапушчанае, шмат чытае дадаткова. Дарэчы, беларускай прыгажуні лгчэй даюцца тэхнічныя навукі. Дома вельмі любіць маляваць, імправізаваць на піяніна і сінтэзатары (Маша атрымала музычную адукацыю па класу фартэпіяна, закончыла школу з музыка-харавым ухілам), шмат часу аддае заняткам вакалам і танцамі, Сям'я Малашэнкавых усё музыкальна, таму звычайным для іх здзеда тое, што дачка сама піша музыку, складае вершы.

У гэтым годзе Маша сустрэлася з таленавітым менеджэрам, аўтарам і стылістам праектаў імідж-дизайн студыі "Вадалея", міжнароднага цэнтра творчасці, прыгажосці і таленту, прафесарам філасофіі Кацярынай Пашкевіч. Агульную мову знайшлі вельмі хутка: супалі жыццёвыя дэвізы. Абедзве ўпэўнены, што прыгажосць, пад якой разумеюць дабрыню, духоўнасць, гармонію душы, цела і думкі, выратуе свет. Кацярына прапанавала Машы ўдзел у некаторых сваіх праектах, такіх, як "Банк і цэнтр талентаў Рэспублікі Беларусь", "Лепшы рэкламны твар кампаніі", "Брэнд-вобраз XXI стагоддзя", "Прыгажосць выратуе свет". Разам яны вырашаюць, з кім будзе працаваць Маша, у якіх праектах прыме ўдзел. Да конкурсаў у іх асабліва палыход: перавагу аддаюць тым, у якіх ацэньваюцца артыстычныя і творчыя здольнасці.

МАША З БЕЛАРУСІ

У канцы жніўня — пачатку верасня бягучага года Маша прымала ўдзел у конкурсе "Балтык-трансміт" Сусветнага чэмпіянату выканаўчых відаў мастацтва ў Юрмале, дзе ацэньвалі прыгажосць маладых талентаў, а таксама, як яны спяваюць, танцуюць, валодаюць акцёрскімі здольнасцямі, умемнем пераўвасаблення. Па ацэнках высокапрафесійнага журы і выніках інтэрактыўнага галасавання самай прыгожай дзяўчынай была прызнана Марыя Малашэнкава.

Члены журы былі заварожаны двума плакатамі, якія зрабілі спецыяльна да чэмпіянату. Яны зусім розныя. На адным "Masha From Belorussia" — здымкі заходніх фатографіаў, калі яна прадстаўляла розныя замежныя кампаніі. Кожны з вобразаў непаўторны. Маша ў іх розная, але заўсёды ў заходнім стылі. На другім — **Заканчэнне на 16-й стар.**

Стасункі

Амерыканскі госць

27 кастрычніка, у даждлівы чацвер, завітаў на факультэт журналістыкі БДУ цікавы госць — Джэк Роналд. Прыехаў ён са штата Індыяна (ЗША). Уладальнік і галоўны рэдактар газеты "The Commercial Review" ("Камерцыйны агляд") не першы раз у Беларусі. Ён цікавіцца нашай краінай, яе журналістыкай. У прафесійным плане спадар Роналд лічыць, што Злучаныя Штаты Амерыкі і Беларусь — гэта дзве розныя планеты, амаль ні ў чым не падобныя адна на адну. Але гэта не прычына, каб не супрацоўнічаць і ўвогуле не мець стасункаў.

ЖУРНАЛІСТ-ВАНДРОЎНІК

Джэк Роналд працуе па праграме Вашынгтона, якая дазваляе прымаць на стажыроўку журналістаў з розных краін, праводзіць з імі трэнінгі. Прадстаўнік Беларусі таксама прымае ў іх удзел. На рахунку спадара Роналда праца ў Малдове, Арменіі, Грузіі, Таджыкістане і Казахстане. Напрыклад, у Малдове ён выкладаў два спецыялы на працягу семестра. У нашу краіну, каб правесці некалькі заняткаў, амерыканскі журналіст прыезджай вясной гэтага года. Дарэчы, ён раскаваў у сваёй газеце чытачам пра малавядомую ім Беларусь. Самае яркае і незвычайнае ўражанне засталася ў яго ад беларускай самбытнасці. Нейкі сябра-калега запрасіў Джэка на аднаўдзін да свайго маці, што жыве ў Віцебска. Сябра-калега запрасіў Джэка на аднаўдзін да свайго маці, што жыве ў Віцебска.

скай вобласці. Спадабалася, і яшчэ як! "Такае уражанне пра Беларусь, як у мяне, няма ні ў аднаго амерыканскага журналіста!" — пажартаваў спадар Роналд.

МАДЭЛЬ "THE COMMERCIAL REVIEW"

Пасля 1840 года, узгадаў спадар Роналд, сярод амерыканскіх СМІ з'явілася новая мадэль выданняў: "пэнніпрэс". У параўнанні з традыцыйнымі газетамі каштавалі яны вельмі танна, усяго адзін цэнні, і неслі шмат каштоўнай інфармацыі. Журналісты зразумелі, што на старонках трэба змяшчаць матэрыялы, якія хочацца чытаць большасці аўдыторыі. Прайшлі яны доўгі шлях памылак, вывучаючы пажаданні і інтарэсы яўных і патэнцыйных чытачоў, і прыйшлі да выніку: забойляльнае і сур'ёзнае павінна быць у

роўных прапарцыях.

Джэк Роналд працягвае сямейны бізнес, і справа яго прыбытковая.

Газета выходзіць шэсць разоў у тыдзень на 12 палосах фармату А2 тыражом у 20 тысяч экзэмпляраў. У ёй працуе ўсяго 6 журналістаў. Самі яны шукаюць інфармацыю, самі пішуць матэрыялы, самі правяць і вярстаюць, самі робяць фотаздымкі. Праўда, ёсць вакансіі...

Джэк Роналд вядзе рэдактарскую і тыднёвую калонку. Стараецца даваць менш каментарыяў, больш інфармацыі. Газета змяшчае, акрамя рэпартажаў і інфармацыйных зметаў, лісты ад чытачоў, навіны спорту, коліксы (гэта тыпова для ўсіх амерыканскіх выданняў), некалогі, прагназ надвоўра і

іншае. Для выказвання свайго погляду ёсць калонка, якая спецыяльна абзначана.

МІЖНАРОДНАЯ ІНФАРМАЦЫЯ І АБ'ЕКТЫ НАСЦЬ

Якім чынам журналісты Джэка Роналда працуюць над матэрыяламі аб міжнародных падзеях? Усё даволі проста. "The Commercial Review" супрацоўнічае з інфармацыйным агенцтвам "Associated Press", нарэспандэнты якога збіраюць інфармацыю з розных краін свету. Самі яны таксама даюць агенцтву інфармацыю пра мясцовыя падзеі.

Джэк Роналд прыйшоў да вываду, што агенцтву не хапае сваіх карэспандэнтаў. Не паступае інфармацыя з Польшчы, нашай Беларусі. Бліжэйшы пункт толькі ў Маскве. У такіх умовах цяжка дасягнуць аб'ектыўнасці

У выніку выданне зубляе сваю аўдыторыю, чаго быць не павінна. Гэта сістэма атрымання інфармацыі не самая эфектыўная, але іншай пакуль няма. Таму галоўная задача факультэта журналістыкі — рываваць прафесійнальных журналістаў-мжнароднікаў.

"ДА ПАБЭЧЭННЯ!"

У журналіста Джэка Роналда асобна адносіны да нашай краіны: цікавасць, сяброўства і супрацоўніцтва. Экзэмпляр "The Commercial Review" госць пакінуў на памяць беларускім студэнтам і пажадаў усёго самага лепшага. Спідар Роналд, калі ад'язджае, ніколі не развітаецца назаўсёды, ён кажа "да пабачэння", таму што плануе вярнуцца. Як госць, як сябра, як журналіст-вандроўнік.

Марыя ГАБРЬЯНІК

Цімох ЛЯКУМОВІЧ (Чыкага, ЗША):

"Беларусь назаўжды прапісана ў маім сэрцы"

На пытанні "Голасу Радзімы" адказвае пераможца конкурсу "Нашчадкі Скарыны" Цімох ЛЯКУМОВІЧ

— У час конкурсу вы паказалі сябе не толькі літаратуразнаўцам, публіцыстам, якім мы ведалі вас, але і адораным праявікам. Ці былі раней якія літаратурныя спробы? Ці думаеце працягваць мастацкую творчасць?

— Цяга да працы са словам праявілася яшчэ на школьнай лаўцы. Настаўнікі лічылі мае сачыненні ўзорнымі. Першыя карэспандэнцыі і замалёўкі з'явіліся ў магірской газеце "Зара". Пісаліся тады і друкаваліся вершы, але ў інстытуце ўжо менш заставалася часу для вяршаваных радкоў. Справа ў тым, што ў цяжкія пасляваенныя гады маці адной даводзілася адначасова выводзіць у людзі трох сыноў. Патрэбна было (ды і хацелася) старанна вучыцца, каб мець і трывалыя веды, і стыпендыю. Амаль усе гады вучобы яна была ў мяне павышанай. А пазней увесь аддаваўся працы.

Літаратурных спроб у прозе раней не было, калі не лічыць некалькіх мініяцюраў на англійскай мове, напісаных напярэдадні перад конкурсам апавяданням і надрукаваным на старонках усеамерыканскага штомесячніка (толькі не палічыце, што я дасканала авалодаў англійскай мовай — актыўна карыстаўся слоўнікам). Ну і займаўся перакладчыцкай працай.

— Як адбылося ваша знаёмства з беларускім словам, мовай?

— Да беларускай мовы ішоў паступова. Тры гады, якраз тых, калі дзіця ўжо пачынае штосьці разумець у навакольным асяроддзі, выпалі на эвакуацыю ў казахстанскі аул. І ведаў казахскую размоўную мову, відаць, лепш за рускую. Памятаю, у 1946 годзе ў Мазыры сустрэў салдата-казаха і загаварыў з ім на ягонаў мове. Той кінуўся да мяне, моцна сіснуў у абдымак і са слязамі на вачах усё не мог нагаварыцца. З часам казахская мова абсалютна забылася. У памяці засталіся 2-3 словы.

Раён, у якім жыў у Мазыры, належаў да рускамоўнай школы. З сапраўднымі носьбітамі беларускай мовы сустрэўся ў пятым класе. Справа ў тым, што сямігадка, у якой вучыўся, была бліжэй за ўсё да вёскі Бабры, якая праз некалькі дзесяцігоддзяў увайшла ў склад горада. У гэтай вёсцы была толькі чатырохгодка. Нашы пяты клас папоўніўся яе выпускнікамі. Вяскоўныя дзяўчынкі і хлопчыкі размаўлялі па-беларуску і нялёгка адчувалі сябе на рускамоўных уроках. Паколькі мне было з ім па дарозе дамоў, дык хутка засвоілася беларуская мова.

Да таго ж вельмі ўражвалі творы беларускіх пісьменнікаў. Я не мог адарвацца ад Купалаўскага "Кургана". Любіў яго дэкламаваць уголос і з такім узрушаным пачуццём, што суседкі збіраліся пад майм вакном і заслухоўваліся. Да гэтага часу не магу нацешыцца "Паўлінкай" — перачытваю яе з асалодай. А якое незабыўнае ўражанне пакінула Коласава "Новая зямля" Радкі яе, як залатыя зярняты, самі каліся на памяць і цытаваліся ў многіх жыццёвых выпадках. Ды і "Дрыгва" чыталася на адным дыханні. Хвалюваў Лынькоўскі "Міколка-паравоз", захаплялі і іншыя яго апавяданні. Дзякую лёсу, што юначым сэрцам успрыняў высакародную змястоўнасць беларускай літаратуры.

Мне вельмі хацелася атрымаць шырокую гуманітарную адукацыю. Паехаў вучыцца на гісторыка-філалагічны факультэт Смаленскага педінстытута, бо такога факультэта ў той час не было ў Беларусі. Значыцца, на некалькі гадоў давялося быць адарваным ад беларускай зямлі. Але не расставяў з імем Янкі Купалы. Аказалася, што ён працаваў у гэтым горадзе ў віхурны час рэвалюцыі, а ў 1934 годзе выступаву ў будынку, у якім я не толькі слухаў лекцыі, але на першым курсе жыў у інтэрнаце. Мемарыяльнай дошкі на будынку ў гонар песняра тады яшчэ

не было. Некаторыя выкладчыкі памяталі ягоныя выступленні. У студэнцкія гады пачынаўся гутарыць з рускімі паэтамі М.Ісакоўскім, М.Рыленкавым, С.Васільевым і іншымі. І кожны раз пры ўпамінанні імён Купалы і Коласа святлелі твары рускіх пісьменнікаў, гучалі словы захаплення майстэрствам беларускіх класікаў і павагі да беларускай літаратуры. Іх выказванні падтрымлівалі цікавасць да беларускага прыгожага пісьменства, садзейнічалі разуменню ягонай значнасці.

Мяне адзінага з нашага выпуску гісторыка-філалагаў пакідалі працаваць у Смаленску. Пра такое можна было толькі марыць. І спачатку я ўзрадаваўся. Але за летні час усё абдумаў і вырашыў, што не магу жыць без Беларусі. Перад пачаткам вучэбнага года паехаў адпрошвацца ад свайго назначэння. У загадчыка гарана, калі выслушаў маю просьбу, вочы аж на лоб палезлі. А калі пачуў, што збіраюся памяняць Смаленск на беларускую вёску, у якой ужо год працавала ўрачом мая жонка пасля Мінскага медінстытута, ён не сцяпеў і ў сэрцах кінуў: "Упершыню бачу такога дурня".

Урзшце апынуўся ў Аўрамчыкавых Плёсах на Бабруйшчыне і трапіў у поўнае беларускае асяроддзе. Я выкладаў не толькі рускую мову і літаратуру, але і прадметы гістарычнага цыкла. Тут, як гаворыцца, і сам Бог распарадзіўся глыбока ўнікнуць у беларускую гісторыю і культуру, побыт і мову. Праз шэраг гадоў, калі я працаваў ужо ў бабруйскай школе №3 імя А.Пушкіна, а настаўніца беларускай літаратуры пайшла ў дэкрэтны адпачынак, ніяк не магі знайсці выкладчыка для выпускных класаў. Дырэктар школы і нават загадчык гарана населі на мяне, ведаючы маю цікавасць да беларускай літаратуры, каб я ўзяўся за гэту справу. Нельга было прынізіць аўтарытэт, якім я карыстаўся як выкладчык іншых прадметаў, таму давялося не толькі старанна рыхтавацца да чарговага ўрока, а ў тэрміновым парадку (клас жа выпускны!) праштудзіраваць усе творы, якія вывучаліся ў школе. Атрымлівалася так, што мы з беларускай мовай заўсёды ішлі адзін аднаму насустрэчу.

— Як удаецца спалучыць літаратурную беларускамоўнасць, публіцыстычную рускамоўнасць (у "Земляках") і побытавую англамоўнасць? Што прэваліруе? Па-якому думаеце?

— Паспрабуе разабрацца. Ёсць вызначнае аб неабходнай гармоніі зместу і формы. Пры ўзнікненні нейкай задумы, дыктуецца адпаведная форма. Апавяданне, якое я паслаў на конкурс, ніяк не магло напісацца на рускай мове.

Перад выпускам старонак "Беларускія зарнічкі", якія я прапанаваў увесці ў штомесячнік "Землякі", думалася, на якой мове лепш іх рыхтаваць — на рускай ці беларускай? І скіліліся да рускай, бо такі варыянт даваў шырокую магчымасць знаёміцца з Беларуссю не толькі носьбітам беларускай мовы. Практыка пацвердзіла правільнасць такога рашэння.

Што тычыцца побытавай англамоўнасці, то, бадай, я вас здзіўлю сваім адказам: у вялікім горадзе большасць людзей сталага ўзросту даводзіцца шукаць чалавека, з якім можна было б пагутарыць на англійскай мове. Гэта не жарт. Мяркуюце самі: да яго паслуж рускае радзі (ды не адна радзістанцыя!), рускае тэлебачанне (ды не адзін канал!), шматлікая колькасць рускамоўных газет. Запрашае Рускай цэнтр культуры, дзе праводзяцца розныя мерапрыемствы. Большасць жыхароў у субсідзіраваных дамах — выходцы з былога Саюза. Пенсіянерам, якія жывуць у ЗША, можна абыйсціся без англійскай мовы. Яна патрэбна ім толькі на афіцыйным узроўні: пры запаліненні розных анкет, дзелавых па-

пер. Неяк у размове са мною адзін са старых заўважыў: "Мне здаецца, што я паранейшаму жыў у Расіі, толькі цяпер гэта Расія стала называцца ЗША, і ў гэтай новай Расіі я адчуў сябе сапраўдным чалавекам і ўздыхнуў свабодна".

— Наколькі магчыма ўжываць беларускую мову ў ЗША, ці ёсць аспрадак, дзе вы можаце пачытаць беларускамоўныя літаратурныя выданні, у тым ліку з Беларусі, набыць беларускія кнігі, глядзець тэлеперадачы, наведваць канцэрты?

— Беларускую мову, як і ўсе іншыя, можна бесперашкодна ўжываць у ЗША. Шырыня ўжывання ў першую чаргу залежыць ад яе носьбітаў.

На жаль, набыць беларускія кнігі ці часопісы няма магчымасці. Не ўспомню і выпадку, каб беларускія артысты наведвалі Чыкага. Расійскія жа "гойсакоў" бясконца, застраляюць "са смакам" і нядрэннай выгадай для сябе.

Некаторыя беларускія кнігі — да паслужчытачоў у Цэнтральнай бібліятэцы імя Д.Вашынгтона. На жаль, яны ўмяшчаюцца на невялічкіх палічках у той час, калі ад рускамоўных, украінскіх, польскіх і ад кніг на іншых мовах гнуцца шматлікія стэлажы. У бібліятэцы амаль на ўсіх мовах свету, у тым ліку і на рускай, але апрача беларускай, можна знайсці свежыя газеты і часопісы. Гэта сведчыць пра слабыя культурныя кантакты дзвюх краін, пра няўвагу беларусаў да свайго аўтарытэту на міжнароднай арэне.

— Ці падтрымліваеце сувязь з якімі творчымі людзьмі ў Беларусі?

— Сувязь з творчымі людзьмі Беларусі, Расіі і Украіны працягваю падтрымліваць. Не парываю даўніх сувязей з нашчадкамі Пушкіна. Праверку часам вытрымала сяброўства з рускай паэтэсай Людмілай Серастанавай і яе мужам англійскім паэтам і перакладчыкам, у тым ліку і з беларускай мовы, Уолтэрам Мэем. Вельмі даражыў увагай Віктара Каваленкі. Гэта быў не толькі выдатны літаратуразнавец, але яшчэ і залатой душой чалавек. Яго светлы воблік трывала прапісаўся ў маім сэрцы. Напісаў пра яго ўспаміны і спадзяюся, што яны ўбачаць свет на беларускай зямлі. Даражы шчырымі адносінамі з Адамам Мальдзісам. Схіляю галаву перад ягоным падзвіжніцтвам на карысць Беларусі. Цягну ўвагу Міколы Аўрамчыка, Янкі Брыля, Алега Лойкі, украінскага мастацтвазнаўца Леаніда Баробана і іншых. Ганарую сяброўствам з Літаратурным музеем Янкі Купалы, якое напхняе на далейшую працу над купалазнаўчай тэмай. Уздзячны рэдакцыі "Роднага слова" і яе рэдактару Міхасю Шавыркінку за добразычлівасць і лічу, што яшчэ мала зрабіў для гэтага часопіса, які так многа і добра служыць беларускаму слову. Мяркую, што ўзаемакарысныя нашы стасункі з філалагамі Брэсцкага ўніверсітэта, якому аададзена амаль чвэрць стагоддзя самааададанай працы. Дзякую рэдакцыі газеты "Голас Радзімы", якая сваім выданнем дае магчымасць з першых рук даведвацца аб падзеях, што адбываюцца на роднай зямлі.

Але трэба прызнацца, што некаторыя з былых калег і таварышоў з Беларусі і Украіны пабаяліся мець справу з "амерыканцам". Я на іх не крыўдую: разумею, што ў іх душах жыве боязь савецкай зваксы, якую не выветрыць. І тут нічога не папішаш!

— Ці гучыць побач з вамі беларуская мова, якія думкі і пачуцці агучае?

— Беларуская мова заўсёды гучыць у маёй душы. І агучае яна толькі добрыя думкі і пачуцці аб роднай зямлі. Зразумела, траплялася на маіх жыццёвых дарогах і людзі з нізкай душой, зайздросныя і подлыя. Але ж аб нацыі трэба меркаваць не па горшых, а па яе лепшых прадстаўніках.

Але, на жаль, у новым наваколлі беларускай мовы не чуваць, хаця людзі з цікавасцю ставяцца да беларускага слова, калі да месца выкарыстаеш трапнае слоўца ці прымаўку. Ды і былыя беларускія суайчыннікі з прагнасцю цягнуцца да беларускай мовы. У сведчанне гэтаму прывяду некаторыя прыклады.

Штогод у Дзень Незалежнасці Беларусі збіраюцца яе былыя жыхары на сустрэчу, з хваляваннем глядзяць слайды са здымкамі з беларускіх гарадоў і краёўдаў. Гучаць беларускія вершы і песні, удзячныя ўспаміны пра ўсё тое добрае, што было на роднай зямлі.

Або іншы прыклад. На мерапрыемства ў Рускай культурнай цэнтр я прынёс стас газет "Голас Радзімы" аднаму з былых беларускіх журналістаў. Убачыў іх у маіх руках сусед, што сядзеў побач. Адрозу ж папрасіў некалькі газет. У сваю чаргу ягоныя знаёмыя пацягнуліся за газетай. Так што журналісту ўжо дасталася невялікая частка з тых экзэмпляраў, якія я падрыхтаваў для яго.

Ці зусім свежы прыклад. Некалькі дзён таму назад з томікам М.Багдановіча сядзеў на лаўцы ў парку. Міжволі заўважыў, што адна з жанчын хоча звярнуцца да мяне. І сапраўды — неўзабаве з дазволу яна прысела побач і загаварыла на чысцюткай беларускай мове: "Убачыла ў вас у руках кнігу Максіма Багдановіча і сэрца скаланулася. Засумавала я па беларускаму слову. Калі ласка, калі вы нікуды не спяшаецеся, дазвольце мне з паўгадзіны пачытаць Багдановічавы вершы". І зачыталася так, што забылася пра ўсё на свеце, а я баяўся зварухнуцца, каб не адарваць яе ад чытання, у якое яна з асалодай паглыбілася.

Пацярджэннем цікавасці да беларускай культуры можа паслужыць і той неабяжымавы рэзананс, які атрымалі мае апошнія публікацыі пра Рыгора Бародуліна і пра перыпетыі з аўтарытэтам "Сказа пра "Лысю гару".

— Хто з беларускіх і іншых твораў спікуе вас інтэлектуальна і духоўна?

— Творчому чалавеку нельга не спікавацца інтэлектуальна і духоўна. Сярод беларускіх дзевяці культурны паранейшаму больш за ўсё саграваюць душу Янка Купала і Якуб Колас. Моцна ўражваў Васіль Быкаў. З рускіх — А.Пушкін і М.Лермантаў. Нейкая дзівосная, я б нават, сказаў незямная сіла ўвабраная ў іх словах. З палону зачараваная пушкінскімі і лермантаўскімі, як і купалаўскімі і коласаўскімі, радкамі немагчыма вырвацца.

— Наколькі вашыя родныя маюць духоўныя стасункі з Беларуссю?

— Усе маюць духоўныя стасункі з Беларуссю. На беларускай зямлі жывуць бацькі жонка маіх сыноў, ды ў іх там засталіся сябры і сяброўкі, а сапраўдную дружбу не могуць разарваць ні час, ні адлегласць. У беларускай зямлі пахаваны мае продкі. За яе свабоду і незалежнасць зусім маладымі загінулі мае два дзядзькі, маміны браты. Такія карані ніхто непадуладны паабяжыць.

— Якія зрухі ў вашых поглядах на светаўладкаванне і сэнс жыцця адбыліся ў сувязі з пераменаў месца жыхарства? Як вы ўладкаваліся, якія патрэбы сталі першапачатковымі?

— Вы можаце не паверць, але ніякіх зрухаў у маіх поглядах на светаўладкаванне і сэнс жыцця не адбылося з пераменаў месца жыхарства. Я жывучаў палітэканомію, гісторыю, літаратуру з антычных часоў па сённяшні дзень і выпрацаваў адпаведныя ўяўленні аб чалавечай прыродзе. Больш дакладна было б сказаць, што перамена месца жыхарства толькі пацвердзіла маё светаадчуванне. Як трапна заўважыў Яўген Еўтушэнка: "У кожнага народа свае гады". Я ўпэўніўся, што ў кожнага народа больш сумленых і добрых людзей. Людзям кожнай дзяржавы патрэбна ўсвядоміць тое, аб

чым мудра сказаў яшчэ М.Багдановіч: "Раз даныя народы жывуць у адных і тых же гасударственных условиях, вместе работают над их усовершенствованием, вместе участвуют в государственном строительстве, знают общие победы и поражения, они не могут быть чужды друг другу". (Т.2. С.405)

Уладкаваўся я адпаведна амерыканскім законам, якія клапоцяцца аб чалавеку сталага ўзросту. Жыццё было б больш насычаным і цікавым, калі б меў машыну. У вялікім горадзе яна прадмет першай неабходнасці, бо грамадскі транспарт не вельмі тут развіты. Мой жа зрок не дазваляў сесці за руль.

— Якімі вам бачацца стасункі Беларусі і ЗША, беларусаў і амерыканцаў? Што варта пераняць адзін у аднаго?

— Простыя амерыканцы вельмі мала ведаюць пра Беларусь. Гэта ж не анекдот, што яе часта блытаюць з Балгарыяй ці нават Бангладэшам. Ведаю, што і ў беларусаў памылковыя ўяўленні пра амерыканцаў. Абодва народы вызначаюцца надзвычайным працалюбствам. Амерыканцы вельмі адкрытыя людзі (я б сказаў, што ў некаторых пытаннях нават празмерна), свабодалюбыя і з моцным пачуццём уласнай годнасці. Вельмі законапашукныя. У беларусаў усё-такі больш шчырасці паміж людзьмі, больш развіты сяброўства і ўзаемавыручка. Амерыканцы менш зайдросныя, чым былыя савецкія грамадзяне, якія часта хваравіта ставяцца да песпехаў сваіх таварышоў. Амерыканцы глядзяць на чужыя поспехі больш спакойна, бо ведаюць, што ніхто ім, якой бы нацыі ці колеру скуры яны ні былі, не замінае ў жыцці і што ад іх уласнай працы залежыць поспех, дабрабыт і месца ў грамадстве. Беларусам нядрэнна было б пераняць амерыканскую ветлівасць да чалавека, узняць бытавую культуру ўзаемаадносін. "Выбачайце мне" — бадай, самае распаўсюджанае выказванне амерыканцаў. Пра хамства і гаворкі не можа быць. Не пашкодзіла б беларусам пераняць ад іх абяззкоўнасць выканання прынятых рашэнняў. Амерыканцам, на мой погляд, трэба вельмі многа пераняць ад беларускай сістэмы адукацыі. Беларускія школы і вучыцелі даюць выпускнікам больш ведаў, чым амерыканскія. Безумоўна, амерыканская дэмакратыя — вялікая заваёва, але здарэцца, што фармальнае прытрымліванне яе літары дае адваротны вынік.

Лічу, што праўдзівая інфармацыя — гэта глеба паразумення паміж народамі, яна дае магчымасць вырашаць, што браць на сваё ўзбраенне адзін у аднаго.

— І апошняе пытанне: якія бліжэйшыя планы — творчыя і жыццёвыя?

— Планы? Колькі хочыць здароўя і здольнасцей пастараюся працягваць прапагандаваць на амерыканскай зямлі дасягненні і поспехі Беларусі, прапагандаваць набыткі беларускай культуры. Нядаўна прапанаваў у друк артыкул аб Купалаўскім музеі. Падрыхтаваў артыкул пра Уладзіміра Арлова і пераклаў аднаго з яго апавяданняў. Распачаў цікавыя матэрыялы пра драматурга і тэатральнага крытыка Міхася Юдзевіча, які загінуў на фронце, і да гэтай пары быў пра яго толькі скульпура радкі ў даведніках. Артыкул абяцаў надрукаваць адзін з часопісаў, што выдаецца ў Беларусі. Мноства літаратуразнаўчых задумак. Завяршаецца праца над новым апавяданнем. Планаў шмат. Даў бы Бог магчымасць выканаць хаця б частку з іх.

Што тычыцца жыццёвых планаў... Пры першай жа магчымасці наведваць родны край.

Некалькі месяцаў таму назад у мяне нарадзілася ўнучка — першая "свая" жанчына ў сям'і. Нас было трое братоў, у мяне тры сыны, у сыноў таксама нараджаліся сыны. І раптам — унучка! Столькі радасці ва ўсіх родных! Пастараюся быць ёй добрым дзядулем.

Пытанні задавала Наталля САЛУК

Падзея

Стараннямі

Міністэрства замежных спраў

Творчая спадчына мастака **Валенція Ваньковіча (1799 або 1800-1842)** належыць беларускаму, польскаму, а часткова рускаму і французскаму народам.

Нарадзіўся ён у вёсцы Калюжыца цяперашняга Бярэзінскага раёна. Закончыў Акадэмію мастацтваў у Санкт-Пецярбургу. Працаваў у Сляпянцы пад Мінскам і ў сваёй сядзібе ў Мінску, дзе цяпер, на вуліцы Інтэрнацыянальнай, 33а, знаходзіцца музей "Дом Ваньковічаў: культура і мастацтва першай паловы XIX стагоддзя".

Потым выехаў у Францыю. Памёр у Парыжы, дзе і пахаваны. Нядаўна з Францыі стараннямі Міністэрства замежных спраў Беларусі атрыманы каштоўныя экспанаты, якія датычацца жыцця і творчасці В.Ваньковіча. Гэта копіі партрэтаў Адама Міцкевіча, яго жонкі Цэліны, яго дзешчы славагай піяністкі Марыі Шыманоўскай, сябра Міцкевіча і Ваньковіча Францішка Малеўскага. А таксама зробленай мастаком копіі абраза Маці Божай Астрабрамскай, якая цяпер знаходзіцца ў касцёле Святога Севярына ў Лацінскім кварта-

ле Парыжа, два аўтографы нашага суйчынніка, фатаграфія помніка яму на могілках Монмартр і іншыя дакументы.

Прывезеныя з Францыі каштоўнасці перадала нашаму музею жонка міністра замежных спраў Беларусі Маргарыта Мартынава. Разам з ёй была пасол па асобых даручэннях МЗС Наталля Дрозд, якая многае робіць у справах рэзтэтуцыі. Апрача іх, на цырымоніі перадачы выступіла намеснік дырэктара па навуцы Нацыянальнага музея Беларусі (наш музей — яго філіял) Надзея Усава. Я выказала падзяку гаспям за прывезеныя з Францыі каштоўнасці.

Музыканты ў час урачыстасці выканалі творы еўрапейскіх кампазітараў эпохі рамантызму.

Наталля СЫЧОВА, дырэктар музея.

НА ЗДЫМКАХ: у час перадачы экспанатаў; партрэт Марыі Шыманоўскай.

Ніжагародскі губернатар падарыў "Жазло праўлення"

У час свайго знаходжання ў Мінску губернатар Ніжагародскай вобласці Расійскай Федэрацыі Валерый Шанцаў падарваў Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі па-майстэрску зробленую копію кнігі нашага суйчынніка Сімяона Полацкага "Жазло праўлення". Яна была выдадзена ў Маскве ў 1667 годзе і прысвечана барацьбе з раскольніцтвам.

Выступаючы на ўрачыстасці ў бібліятэцы, губернатар падкрэсліў, што Ніжагародчыну звязва-

юць з Беларуссю даўнія сувязі. Урадженцы апошняй, "літоўскія гарматнікі", дапамагалі ў вызваленні надволжскага горада ад татараў. Шляхціц з Мінскай губерні Ілья Кунцэвіч, працуючы тут зямскім урачом, заснаваў на Ніжагародчыне першыя дзіцячыя яслі. У Ніжнім Ноўгарадзе пражывала сям'я Максіма Багдановіча.

Ва ўрачыстасці прыняў удзел міністр культуры Беларусі Леанід Гуляка.

Тамара ЯФІМОВА.

Працяг тэмы

Нямецкую знаходку прэзентавалі беларускім журналістам

У актавай зале факультэта журналістыкі БДУ адбылася прэс-канферэнцыя з удзелам сустаршыні Рабочай групы "Беларуска-нямецкія сустрэчы" доктара Іяханеса Шлюотца і прафесара-беларусіста, кансультанта Цэнтра моўнай падрыхтоўкі Федэральнага Міністэрства замежных спраў Германіі Норберта Рандава. Кнігі Бібліі, надрукаваныя Францішкам Скарынам у Празе ў 1518-1519 гадах і нядаўна знойдзеныя ў Верхнелужыцкай навуковай бібліятэцы горада Гёрліца, выклікалі, як пісаў "Голас Радзімы", цікавасць у немцаў. І вось вучоныя прыехалі ў Мінск, каб праінфармаваць беларусаў пра знаходку.

"ГЕРМАНИЯ — ГЭТА І СЛАВЯНСКАЯ КРАІНА"
Некалькі ўступных слоў сказаў, звязваючыся да залы, поўнай студэнтаў і прадстаўнікоў беларускіх СМІ, доктар Шлюотц. Ён напоўжартам прызнаўся, што ў студэнцкія гады лічыў, нібы Скарына — гэта немец. І толькі потым, пабываўшы не раз у Мінску, пераканаўся, што гэта беларускі першадрукар, але дэсна звязаны з нямецкай культурай: збіраўся, відаць, працягваць кнігадрукаванне ў Прусіі пад апекай герцага Альбрэхта, ездзіў да Лютэра. І вось — зноходка ў Гёрліцы, лужыцкім горадзе. Госць прыгадаў, што лужыцкія сербы (сорбы) — таксама славяне. Значыць, працягваў напоўжартам вучоны, "Германія — гэта і славянская краіна".

ЯК ДРУКІ СКАРЫНЫ ТРАПІЛІ ў ГЁРЛІЦ?
Галоўнае пытанне, што цікавіла прысутных: як беларускія старадрукі аказаліся ў Гёрліцы? Прафесар Рандаў падрыхтаваў пра гэта цэлы дэклі. Аўдыторыя заслухала яго пачатак на нямецкай, а потым увесь тэкст — на беларускай мове.

...Усё пачалося з выставы, якая адбылася ў верасні-лістападзе 2003 года ў Гёрліцы. У адной з вітрын былі выстаўлены некалькі рэдкіх Біблій. Пастар Лоберс потым паведаміў прафесару Рандаву, што сярод іх экспанаваліся кнігі, надрукаваныя Ф. Скарынам.

Але ж усе экзэмпляры яго старадрукаў нібыта вядомы, апісаны маскоўскім прафесарам Я. Неміроўскім... Няўжо недзе ёсць яшчэ? Неверагодна! Аднак у пацвярджэнне пастар даслаў Г. Рандаву копію тытульнага ліста. Тады беларусіст ідэнтыфікаваў кнігі.

У Гёрліцы аказаліся два перапіскі (канвалюты): Пяцікніжка Маісея, датаванае 1519 годам, і асобна шэсць кніг, датаваных 1518 годам: Ісуса — сына Нава, Царстваў (чатыры кнігі), Памудрасці. Кожнай частцы папярэднічае прадмова Скарыны. Агульны аб'ём складае 678 лістоў, гэта значыць 1 356 старонак. Памер — 21,8 на 16,4 сантыметра. Вокладка абцягнута цёмна-карычневым пергаментам. На верхніх палях некаторых частак пазначаны імёны ўладальнікаў: жыхароў Вроцлава Андрэаса Банка і Іяханеса Хэса. Пра першага вядома, што ён паходзіў з сям'і гарадскіх патрыцыяў. А Хэс знаходзіўся ў цэнтры пратэстанцкага руху.

Ён, відаць, хацеў перакласці Свяшчэннае Пісанне на адну са славянскіх моў, каб пашырыць уплыў лютэранства. Лютэране, як вядома, разлічвалі на сілу пераканання, таму маглі арыентавацца на дзейнасць Ф. Скарыны як аўтарытэтнага асветніка.

У сваіх прамовах беларускі першадрукар супастаўляе свецкую адукальню і рэлігію. Ён раіць карыстацца Бібліяй пры вывучэнні граматыкі, логікі (каб адрозніваць правільнае ад няправільнага) і рыторыкі. Блізкія да рэфармацкіх памкненняў асветніка, відаць, прыцягнулі да яго кніг увагу Хэса і вызначылі далейшы складаны лёс гэтых кніг. Пасля доўгіх вандраванняў па

асабістых бібліятэках яны трапілі ў бібліятэку Гёрліцкай гімназіі, якая ў 1853 годзе далучылася да Верхнелужыцкай. Чаму ж яе не ідэнтыфікавалі адразу? Магчыма, пераблыталі назву горада Полацка з польскім Плоцкам. Але цяпер усё стала на сваё месца. Да 258 вядомых экзэмпляраў кнігі Скарыны дабавіліся новыя.

"ЗНАХОДКА ДАЕ ШТУРШОК ДЛЯ НОВЫХ ДАСЛЕДВАННЯЎ"

Прафесар Адам Мальдзіс вылучыў на прэс-канферэнцыі тры аспекты далейшых даследаванняў, звязаных са знаходкай.

Па-першае, навукоўцы і сёння спрачаюцца, кім жа на самой справе быў Скарына: католікам, праваслаўным або патэнцыйным пратэстантам ці, можа, уніятам? Гісторыкі сведчаць, што ў 1496 годзе ў старажытнай Полацк прыбылі з каралеўскім прыліем з Вільні бернардынцы. Яны заснавалі там місію і першы касцёл у імя Святога Францішка. Скарына, вядома, нарадзіўся ў праваслаўнай сям'і, але потым прыняў другі хрост у касцёле, як пра гэта пі-

ша Ян Кантак у кнізе "Бернардзінцы ў Польшчы". Метрык тады не існавала, таму ўдакладніць факт вельмі складана. Але вядома, што бернардынцы пры хросце не патрабавалі, у адрозненне ад іншых ордэнаў, адрачэння ад сваёй ранейшай веры. Гэта не маглі не наклаці адбітак на перакананні Скарыны. Найперш ён лічыў сябе хрысціянінам, быў талерантны да іншых вызнанняў. Таму і да пратэстантаў адносіўся з павагай і разуменнем, падараваў свае выданні пачынальнікам рэфармацкага руху ў Вроцлаве. У іх архівах могуць аказацца і іншыя матэрыялы, звязаныя са Скарынам. Дзякуючы гёрліцкай знаходцы і ўладальніцкім надпісам на кнігах, у нас цяпер з'явіліся новыя шляхі пошукаў.

Другі вельмі важны момант. Надпісы на знаходцы сведчаць, што ў 1520 годзе Ф. Скарына быў на шляху з Прагі праз Вроцлаў у Вільню. Гэта дае нам падставы думаць, што ён мог выдаць у Вільні "Малую падарожную кнігу" ўжо ў 1521 годзе. Тым больш, што ў ёй змешчаны астранамічны календар, дзе ёсць звесткі на 1522 год... А калі гэта так, то пачатак кнігадрукавання на землях Вялікага княства Літоўскага адсоўваецца на нейкі час назад.

І яшчэ адно. Партрэт Скарыны ў знаходцы істотна адрозніваецца ад шырока вядомага. У гёрліцкім варыянце ў кнізе няма некаторых дэталей: мухі (некаторыя лічылі яе пчалой) і маніграм майстра (аўтара гравюры). Чаму ж тады ў канчатковым варыянце выява была зменена? Знаходка нараджае больш пытанняў, чым дае адказаў.

Госці з Германіі запэўнілі аўдыторыю, што беларусы змогуць убачыць знаходку, скажам, на абменнай выставе ў Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі або ў Полацкім музеі беларускага кнігадрукавання. Але, зразумела, застануцца кнігі Бібліі ў Гёрліцы і будучы даступны даследчыкам, каб садзейнічаць нашаму ўзаемаразуменню.

Як адзначыў на прэс-канферэнцыі першы сакратар Пасольства Германіі ў Беларусі спадар Шміт Нойбургт, Беларусь павінна стаць больш вядомай для нямецкага народа, вядомай так, як яна таго заслугоўвае.

Марына ГАБРЫЯНІК. НА РЭПРАДУКЦЫЯХ: партрэт Францішка Скарыны, які змешчаны ў адной са знойдзеных кніг, адрозніваецца ад агульнавядомага; адна са старонак з ўладальніцкім надпісам уверсе і п'ятаккай з правага боку.

Канкрэтныя кантакты

Нас наведалі, каб падзяліцца сваімі задумамі:

...адшукаць суайчыннікаў-менеджэраў

Прафесар Барыс Мікалаевіч ПАНЬШЫН загадвае кафедрай менеджмента эканамічнага факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта. Ён прыйшоў у рэдакцыю газеты з групай студэнтаў, перакананых, што ў Беларусі менеджэры былі заўсёды — толькі раней яны іначай называліся, і не маючы магчымасці працаваць на карысць сваёй краіны, вымушаны былі выязджаць за яе межы, узбагачаць маёмасны і інтэлектуальны патэнцыял іншых народаў. Гэтай тэматыцы малядыя этнузіясты гатовы прысвяціць свае курсавыя і дыпломныя работы.

Мы пагадзіліся, што для пачатку дзевядзеца ахаліць пошукімі толькі тры краіны — Германію (адзін выпускнік Слуцкай гімназіі, а потым эканамічны дарадца прускага караля Сцяпан Аскерка чаго варты!), ЗША (тут згадаліся многія прозвішчы) і Ізраіль. Пры напісанні будуць выкарыстоўвацца розныя крыніцы: замежныя энцыклапедыі, база дадзеных нашай рэдакцыі, а таксама інфармацыя суайчыннікаў. Просім яе прысылаць на адрас газеты, а таксама на эканамічны факультэт БДУ (вул. К. Маркса, 31, п. 118, 220050, Мінск-50, Беларусь).

...абнародаваць Протаалфавіт і раскрыць таямніцы Быцця

Жыхар пасёлка Міханавічы пад Мінскам Міхаіл Яўгенавіч ЛАПЦІК прадставіўся ў рэдакцыі як сакратар Куцінскага ўсваленскага брацтва. У апошнія наведанне ён прынёс рукапіс сваёй працы "Агульная тэорыя сістэм і Мадэль Светастварэння". У пачатку яе аўтар сцвярджае, што гэтыя тэорыя і мадэль далі яму магчымасць "знайсці старажытныя сістэмы ідэал навукі тлумачэння і разумення. Ён утрымлівае ў сабе многія ідэалы (напрыклад, дэтэрміністычны, гістарыка-эвалюцыйны) [...], дзе да-сканалую інфармацыйную сістэму; кожная адзінка гэтай старажытнай пісьмовай сістэмы Сусвету і Космасу кадыруе пляч разой па дванаццаць трыльённай байтаў інфармацыі". Такую інфарматыўнасць нясуць з сабой, будучы аснованымі, розныя пісьменны, у тым ліку мармонскае, рунічнае, глагалічнае, кірылічнае (Беларусь тут, па словах аўтара, добра захавала традыцыі "Сапраўднага старадаўняга Праваслаўя", таму надзелена асаблівай місіяй). Праца ілюструецца многімі скру-

пулёзна складзенымі табліцамі з рознымі алфавітамі і сістэмамі лічбаў, паміж якімі прасочваецца лагічная сувязь. Але паколькі ў рэдакцыі няма спецыялістаў у галіне інфарматыкі, мы не можам даць ацэнку і тым больш надрукаваць такую вялікую па аб'ёму працу. Мы можам толькі пераадрасаваць гэтую справу навукоўцам, якія займаюцца інфарматыкай, сістэмамі знакаў, алфавітамі. Па словах М. Лапціка, ім падрыхтаваны чатыры падручнікі, а на засваенне кожнага з іх патрэбна не менш паўтара года. І зробіць гэта, на думку гасця, належыць неадкладна, бо ў сістэме ёсць інфармацыя, як чалавецтву пазбегнуць гібелі. Асабліваю перасцярогу М. Лапцік пасылае беларусам Амерыкі, якая, маўляў, у 2007 годзе акажацца пад вадой.

Усе думкі гасця пераказаць на газетнай плошчы немагчыма. Таму для зацікаўленых спецыялістаў, патэнцыяльных дабрадзеляў, якія возьмуцца за выданне яго падручнікаў, мы наведваем мінскі тэлефон М. Лапціка (з яго згоды): 503-72-79.

...удакуадніць шляхі "з варагаў у грэкі"

Наш суайчыннік і сталы аўтар газеты Раальд РАМАНАЎ прыехаў з Масквы ў Мінск па дзвюх справах. Як спецыяліста па бураўніцтву, што ў свой час атрымаў Дзяржаўную прэмію Латвійскай ССР, ён рашыў выказаць свае пралічаныя на праблеме ўзвядзення аграгарадкаў. А як доктар філасофіі, аўтар кнігі "Помнікі культуры Беларускай Русі" (да яе мы збіраемся вярнуцца ў рэцэнзіі) — сабраць доказы для сваёй новай гіпотэзы пра старадаўнія шляхі з "варагаў у грэкі". На думку Р. Раманава, такіх шляхоў было, па меншай меры, два. Адзін з іх вёў праз Гродна і Навагрудак. Існаваў ён з даўніх часоў, пра што свед-

чаць знаходкі рымскіх манет. Скрыжоўваліся ж шляхі ў Чарзі (цяпер Віцебская вобласць), чым тлумачыцца калішні росквіт гэтага паселішча. Наш гасць выказаў таксама меркаванне, што настаяў час увекавечыць у Чарзі памяць яе ўраджэнца Аскара Мілаша (1877-1939), выдатнага літоўскага і французскага паэта і дыпламата, аўтара зборнікаў "Аповесці і казкі даўняй Літвы". Да юбілею трэба было б з дапамогай міжнароднай грамадскай аднавіць у Чарзі яго малюнічую сядзібу, устанавіць бюст (магчыма, копію таго, які ёсць у літоўскай бібліятэцы ў Чыкага).

...падзяліцца перакладчыцкай радасцю і выказаць надзею

Дацэнт факультэта міжнародных адносін Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта Жанна НЕКРАШЭВІЧ-КАРОТКАЯ зайшла ў рэдакцыю, каб пакінуць нам экзэмпляр кнігі Яна Віліцкага "Пруская вайна" пра бітву пад Грунвальдам у 1410 годзе, у якой мужна змагаліся палкі (харугвы) з беларускіх зямель. Вучоная знайшла розныя варыянты тэксту пазмы, пераклала яе з лацінскай на беларускую мову, забяспечыла каментарыямі. У выданні кнігі аказала садзейнічанне ГА "Міжнародная асацыяцыя беларусістаў". Адным словам, здзейснены навуковы і творчы подзвіг, роўны подзвігу Язэпа Семяжона, які пераклаў "Песню пра зубра" Міколы Гусоўскага.

Ж. Некрашэвіч-Кароткая пераканана, што аўтар "Прускай вайны" паходзіць з беларускіх зямель, што трэба ў тлумачэнні яго прозвішча "танцаваць" не ад слова "Вісла", а ад слова "Віліца" — была такая рэчка, ліквідаваная меліяратарамі, паміж Пінскам і Клецкам. Зрэшты, на сваё няпольскае паходжанне намякае і сам Віліцкі.

А надзею наша гасця выказала такую. Мажа, сярод чытачоў "Голасу Радзімы" акажацца патэнцыяльны дабрадзеі, якія дапамогуць у выданні першага падручніка лацінскай мовы, прызначанага для беларускіх студэнтаў?! Падрыхтаваны ён на факультэце міжнародных адносін БДУ (вул. Акадэмічная, 27, 220072, Мінск-72) на багатым беларускім матэрыяле (Гусоўскі, Радван, той жа Віліцкі і іншыя), ілюстраваны рэпрадукцыямі з адпаведных мастацкіх твораў. Выхад яго (аб'ём 12-13 аркушаў) таксама стаўся б падзеяй.

Па старонках перыёдыкі

Найбольш сенсацыйнымі ў нумары выглядаюць артыкулы "Паўлюк Багрым і Тарас Шаўчэнка: хто ў каго пераймаў?" Аляксандра Ільіна і Міхася Маліноўскага і "Хто ж з'яўляецца аўтарам "Пінскай шляхты"?" Аляксандра Ільіна. Але выкладзены ў іх гіпотэзы, на першы погляд прывабныя, недастаткова аргументаваныя. Выкарыстанне пашыранага вобраза дуды ў Шаўчэнка і Багрым яшчэ не сведчыць, што хтосьці ў кагосьці тут нешта пераймаў; ды і прыпісанне верша "Зайграй, зайграй, хлопча малы" Уладзіславу Сыракомлі таксама не вытрымлівае крытыкі. Што ж датычыцца "Пінскай шляхты", то яе сапраўды мог бы напісаць выпускнік Харкаўскага ўніверсітэта Сцяпан Куклінскі, які жыў на Палесці, займаўся фальклорам і ўвогуле быў асобай неардынарнай, але толькі ў тым выпадку, калі б было даказана, што ён займаўся яшчэ і мастацкай творчасцю на "пінскай гаворцы". Так што аўтарскія пазіцыі Дуніна-Мар-

Вернутыя з забыцця

Выйшаў з друку і паступіў у рэдакцыю чарговы, 22 нумар часопіса "Гістарычная Брама", які гуртуе краязнаўцаў і аматараў даўніны Брэстчыны. У выданні прымаюць таксама ўдзел аўтары з памежных краін — Польшчы і Украіны.

цінкевіча з яго паляшукімі сувязямі пакуль што не пахіснуліся.

Найбольш каштоўнымі ў нумары нам здаюцца серыі артыкулаў пра Тадэвуша Касцюшку Анатоля Бензюрука і палескі род святароў Катовічаў Аляксандра Ільіна, ці не самага актыўнага аўтара часопіса. Тут прыводзяцца цікавыя факты, узнаўляюцца забытыя і тым не менш яркія поспехі.

Асабліва трэба вылучыць калектыўны артыкул "Пінская мастацкая школа 20-30 гадоў XX стагоддзя". Аўтары вярнулі з забыцця сям'ярых мясцовых мастакоў і скульптараў — Івана Дзіміча, Фёдара Лаўрова, Аляксандра Лазіцкага, Яўгена Пулхава, Сяргея Муханава, Паўла Петразаводскага і Арсена Зайца. Чытачам "Голасу Радзімы" будзе асабліва цікавай асоба апошняга з іх. У 20-30-я гады ён жыў пераважна ў Францыі і толькі зрэдку наведваўся да радні ў Пінск. У час апошняй вайны аказаўся ў фашысцкім канцлагеры, дзе стварыў алоўкавыя накіды "Югаслаўскі ваеннапалонны", "Пілот", поўныя драматызму і безвыходнасці. У пачатку 60-х гадоў выехаў у ЗША, дзе і памёр у прытулку для састарэлых. У Амерыцы аказаўся таксама С. Муханаў — ён працаваў мастаком на

кінастудыях Галівуда, а цяпер жыве ў Каліфорніі.

Урэшце, многа неведомага раней матэрыялу чытач знойдзе ў артыкуле Аляксандра Ільіна "Шалаш паэтаў". Так называўся ў 30-я гады літаратурна-мастацкі гурток пінскай моладзі, якая звычайна друкавалася ў тыднёвіках "Пінский голос" і "Под небом Полесья". Гэта ўраджэнец Старобіна Міхаіл Ключановіч, пінчук Васіль Каратышэўскі, Дзмітрый Майкаў з Мазыра, Канстанцін Пятроўскі з Кобрыншчыны. У артыкуле чытаюцца іх вершы і знойдзеныя лісты.

Тамара ШКУРКО.
НА РЭПРАДУКЦЫЯХ: паляшук А. Дзедзянчук, які ў 1915 годзе ўдзельнічаў у захопе нямецкага штаба разам з генералам (малюнак А. Лазіцкага); адна з пінскіх гравюр Арсена Зайца.

Мазаіка

Каго зацікавяць веткаўскія іконы?

"Краязнаўчая газета" паведамляе, што на адным з аўкцыёнаў "Paragis", які прайшоў у Мінску, самым значным мастацкім творам, прададзеным за паўтары тысячы долараў, з'явілася карціна рускага мастака Р. Шаўчука "Начны пейзаж" (1849) з заходнееўрапейскімі матывамі.

Выстаўленыя даўнія абразы з Веткі пакуль не зацікавілі ні дзяржаўных, ні прыватных пакупнікоў.

Знаходка

Чый "сакрэтнік"?

У апошнім, вераснёўскім нумары часопіса "Беларусь", у рэпартажы з прыватнага музея вядомага мастака Фелікса Янушкевіча (Ракаў) пад назвай "Ноўтбук" для паэта", сцвярджаецца, што ў гэтых зборах знаходзіцца і сакрэтэр, які належаў Адаму Міцкевічу. Маўляў, паэт браў яго з сабой у дарогу. Здымак, які мы тут узнаўляем, сведчыць, што эспанат, у якім спалучаюцца рысы класіцызму і барока, адносіцца да першай паловы XIX стагоддзя.

Аднак беларускія і польскія міцкевічазнаўцы, якім быў паказаны здымак, казалі, што факт карыстання Міцкевічам сакрэтэрам у час падарожжаў нідзе не зафіксаваны. Да таго ж наўрад ці мог паэт узяць з са-

бой такі вялікі прадмет, амаль таемна пакідаючы Пецярбург у 1829 годзе. Больш верагодна, што драўляны "ноўтбук" мог належаць Яўстафію Янушкевічу, які дапамагаў Міцкевічу ў выданні яго твораў, запісваў яго лекцыі ў Калеж дэ Франс. Потым Я. Янушкевіч, ураджэнец Слуцкчыны, вярнуўся на радзіму, жывучы каля Койданава (цяпер Дзяржынск), блізка ад Ракава.

Такім чынам, сакрэтэр можа быць радавой каштоўнасцю Янушкевічаў. Ён застаецца рэдкім эспанатам. Але гэта не знімае галоўнага пытання: хто ж быў уладальнікам рэдкасці? Спадзяемся, што на яго адкажуць спецыялісты.

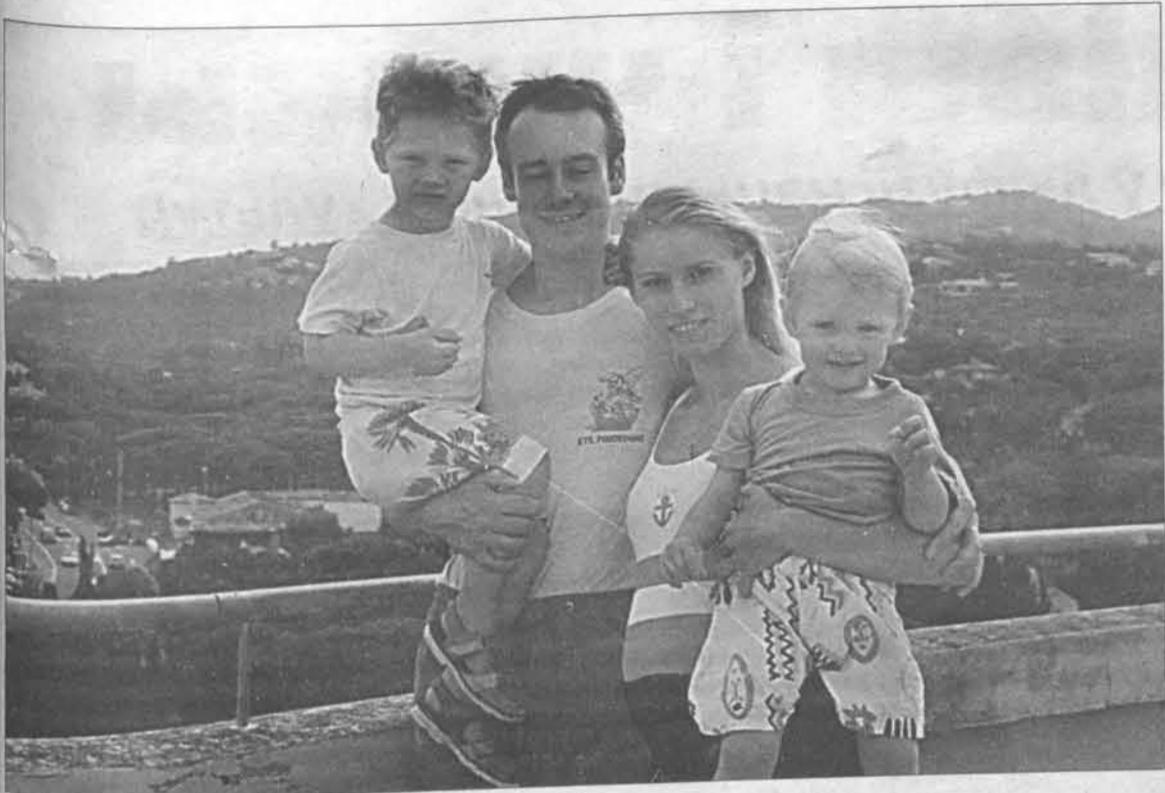
Таццяна ПЯТРОВІЧ.

Полацкая металагравюра прафесара Грубера

Паводле часопіса "Мастацтва", у Навуковай бібліятэцы Вільнюскага ўніверсітэта выяўлена гравюра на метале "Від езуіцкага калегіума ў Полацку" (1785). Аўтарам яе з'яўляецца доктар медыцыны, ураджэнец Вены Габрыель Грубер. На адвароце алоўкам указаны гады яго жыцця: "1738 — 1805".

Знойдзеныя гравюра (раней былі вядомы толькі яе цямняныя адбіткі) з'яўляецца яркім узорам сталага класіцызму ў беларускай графіцы. Яна здзіўляе і зачароўвае глядача гарманічнасцю ліній.

Святлана КАРПУЧОК.

Алесь МАЦКЕВІЧ

Віражы лёсу

Нататкі з падарожжа

БЕЛАРУСКАЯ МАЦІ

Вось яны і дома. Вольга сядзе-ла ў галаве ложка, Сільван — у нагах, пасярэдзіне ляжаў камячок, у белай з кветкамі коўдры, белізна якой быццам высвечвала ружовыя шчочкі з малюсенькімі ямачкамі. Дзіця моцна спала.

Сільван усё чакаў і чакаў, пакуль прачнецца новы член яго сям'і. Ён так хацеў паглядзець, якія ж вочкі ў яго сыночка.

У гэты момант зазваніў тэлефон, і малады бацька кінуўся да апарата. Тэлефанаваў бацька. Сільван пачуў:

— Нам трэба вырашыць важную праблему.

— Якую? — пацікавіўся сын.

— Трэба сабрацца ўсёй сям'ёй і выбраць імя дзіцяці. Яно даецца адзін раз і на ўсё жыццё.

Хутка яны сабраліся разам. Бацька з жонкай Жэнеўевай і маладыя бацькі. Дзядуля прапанаваў заць нованароджанца Кастусь.

— Кастусь? — здзіўіўся Сільван. — Гэта ж рускае імя.

— Ты памыляешся, сыноч, — запярэчыў бацька. — Гэта імя даволі распаўсюджанае. Як гісторык, ведаю шмат цікавага пра знакамітых людзей, якія насілі імя Канстанцін.

Варта ўгадаць хаця б тое, што на пачатку нашага тысячагоддзя жыў і валадарыў рымскі імператар Канстанцін, які заснаваў горад Канстанцінопаль.

Урэшце прапанову дзядулі ўхвалілі і Сільван, і жаночая частка сям'і.

Сільван дастаў бутэльку шампанскага:

— Прапаную тост за здароўе Канстанціна.

Прапанова была прынята, толькі Вольга абмежавалася сімвалічным рухам. Так адзначылі з'яўленне першынца Канстанціна.

Хвалючай падзеяй было і з'яўленне першай дзіцяці (трэцяга дзіцяці). Яе назвалі ў гонар маці Вольгі — Каця. Французскі дзядуля зноў паглыбіўся ў гісторыю і ўгадаў імператрыцу Кацярыну II. У час яе праўлення войскі даходзілі нават да Аўстрыі, Італіі, Швейцарыі. Перамогай завяршаліся паходы яе любімца фе-

льдмаршала Суворова. А імя Каця ўжаранілася ў грамадстве па сённяшні дзень. На жаль, беларуская бабуля не дачакалася сваёй першай унучкі — заўчасна памерла. Ёй было тады 58 гадоў. Дарэчы, лёс так наканаваў, што і маці Сільвана раптоўна памерла менавіта ў 58 гадоў. Яна была непадобная на тых еўрапейскіх бабуль, якія не вельмі займаюцца ўнукамі. Бабуля Жэнеўева амаль кожны дзень наведвала дом свайго сына Сільвана, каб паняньчыць унукаў — Канстанціна, Себасцяяна і Катрын. Асаблівай радасцю для яе была Катрын — першая дзіцячынка ў іх вялікай сям'і. Тут трэба патлумачыць, што ў сям'і старэйшага брата Сільвана — дзевяць дзяцей і ўсе сыны. Вось чаму сямейства Каронаў асабліва адзначала дзень нараджэння першай дзіцячыні.

Калі пісаліся гэтыя радкі, пазваніла Вольга і з радасцю паведаміла, што ў мяне з'явілася яшчэ адна ўнучка, ёй далі імя Ангеліка. А я павіншаваў і пажадаў: у добры шлях!

Канешне, вельмі шкада, што дачка жыве далёка ад мяне, і ёй няпроста адной спраўляцца з домам, дзецьмі, бо Сільван жа ўвесь дзень на працы. Адно толькі радасці, што ў бясконцых клопатах мая Вольга не забывае кожны тыдзень патэлефанаваць мне ў Мінск, даведацца пра здароўе, настрой, раскажа пра ўнукаў.

Гасцяваў я ў дачкі некалькі разоў. Апошні раз жыў тры месяцы. Вольга наогул хацела, каб я застаўся. Але я не згадзіўся пакінуць Радзіму. Ды і здароўе пачало

падводзіць. Дачка вазіла мяне да ўрачоў, але за ўсё даводзілася плаціць вялікія грошы. Добра, што ў нас медыцына бясплатная.

Пазалетась Вольга прыязджала ў Мінск з трыма дзецьмі. Яна вельмі спрытная, актыўная, з дзецьмі добра спраўляецца. Паказала ім Мінск, нават на возера Нарач звазіла, каб паглядзелі беларускую прыроду. З дзецьмі яна размаўляе па-беларуску. Хоча, каб яны ведалі родную мову і ўсведамлялі сябе не толькі французамі. Адсюль павезла дзіцячыя кнігі з казкамі, вершамі. Так што, калі ўнукі тут былі, яны мяне разумелі.

Старэйшы ўнук Канстанцін ужо школьнік. Па меркаванні дачкі ён больш па характару падобны на беларуса — шчыры, спагадлівы.

Хацелася, каб усё ў іх было добра. Матэрыяльна сям'я дачкі забяспечана. У Францыі цяпер вельмі шмат робіцца, каб заахвочваць жанчын нараджаць дзяцей. Выплачваюць жанчынам добрую дапамогу. Па прафесіі Вольга журналіст, час ад часу нават друкуе свае артыкулы ў двухмоўнай французска-рускай газеце "Перспективы". Не ведаю, ці хопіць у яе часу друкавацца цяпер, калі з'явілася чацвёртае дзіця. А я кожны тыдзень чакаю тэлефанавання з Францыі і чую родныя галасы.

НА ЗДЫМКАХ: Сільван і Вольга Карон і іх дзеці.
Фота з сямейнага архіва А. Мацкевіча.

Падрабязнасці

Форум беларусаў Літвы

У грамадскім і культурным жыцці беларускай дыяспары Літвы адбылася значная падзея — X фестываль беларускай песні "Вісагінас-2005", прысвечаны дзесяцігоддзю Беларускага культурнага цэнтра "Крок" (Вісагінас).

Арганізатарам мерапрыемства выступіла Згуртаванне беларускіх грамадскіх арганізацый у Літве. Свята адбылося ў перапоўненай гледачамі зале Палаца культуры Вісагінаса.

Удзел у песенным форуме прынялі лепшыя калектывы беларускай песні і музыкі рэгіянальных беларускіх арганізацый з высокім мастацкім узроўнем выканання, якія з'ехаліся з розных куткоў Літвы, каб прадэманстраваць прыхільнасць да сваіх этнічных каранёў, да беларускай культуры і спадчыны, захапленне роднай песняй і музыкай.

Да ўдзельнікаў і гасцей свята з прывітальнымі словамі звярнуліся Пасол Беларусі ў Літве Уладзімір Гаркун, мэр Вісагінасаўскага самакіравання Вітаўтас Рачкаўскас, прэзідэнт Згуртавання беларускіх грамадскіх арганізацый у Літве Лявон Мурашка.

Віншаванні фестывалю таксама даслалі кіраўнікі Камітэта па справах рэлігій і нацыянальнасцей пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь і Дэпартаменту нацыяна-

льных меншасцей і эміграцыі пры ўрадзе Літоўскай Рэспублікі.

Кульмінацыйным момантам фестывальнай праграмы стала выкананне ўсімі творчымі калектывамі песні "Беларусь мая" (муз. Г.Струвэ, словы Я.Кандрашэнкі).

Фестываль завяршыўся выступленнем народнага ансамбля народнай песні "Астрамечаўскія Лявонь" (Брэсцкі раён), які пры садзейнічванні пасольства быў таксама прадстаўлены на свяце беларускай песні і выклікаў шчырыя апладысменты прысутных.

На мерапрыемстве прысутнічалі прадстаўнікі беларускай і іншых нацыянальных меншасцей, літоўскай грамадскасці, культурных і дзелавых колаў, госці з беларускай суполкі з Латвіі (Даўгаўпілс).

У рамках фестывалю адбыліся выступленні хору "Талаха" Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтва ў Вільнюсе і Букішкесе, канцэрты ансамбля "Астрамечаўскія Лявонь" ў Панявежысе.

БелТА.

Латвія

"Прамень" і яго сябры

Нашы суайчыннікі ў Латвіі адзначылі 15-годдзе з дня зараджэння ў гэтай краіне беларускага грамадскага руху. У святочных мерапрыемствах, якія праішлі ў Рызе, прыняў удзел намеснік старшыні Камітэта па справах рэлігій і нацыянальнасцей пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь Уладзімір Ламека.

Пачаткам якасна новага этапу ў жыцці беларускай дыяспары на латышскай зямлі стала стварэнне таварыства "Прамень" і ансамбля народнай песні "Надзея". З нагоды юбілейнай даты віншаванні кіраўніцтва, членам суполкі і творчаму калектыву, усім суайчыннікам, якія жывуць у Латвіі, накіраваў віцэ-прэм'ер Беларусі Уладзімір Дражын. Акрамя таго, намеснік старшыні Камітэта па справах рэлігій і нацыянальнасцей пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь Уладзімір Ламека быў упаўнаважаны ўручыць Ганаровыя граматы і Падзячныя лісты ўрада Беларусі актывістам, якія ўнеслі значны ўклад у захаванне нацыянальных традыцый, садзейнічаюць умацаванню сяброўскіх сувязей паміж беларускім і латышскім народамі, замацоўваюць сувязі этнічных беларусаў з гістарычнай Радзімай. У прыватнасці, высокай ацэнкі ўдастоілася дзейнасць

старшыні таварыства "Прамень" і Саюза беларускіх грамадскіх аб'яднанняў Латвіі Валянціны Піскуновай. Заснавання беларускай дыяспары ў Латвіі арганізацыйны актыўна супрацоўнічаюць з дзяржорганами і грамадскімі аб'яднаннямі на сваёй гістарычнай Радзіме. Галоўныя напрамкі ўзаемадзейнення — удзел і правадзенне сумесных культурных і адукацыйных праектаў. Да прыкладу, газета "Прамень" — пастаянны ўдзельнік выстаў сродкаў масавай інфармацыі, якія праходзяць у Мінску.

Па дадзеных Камітэта па справах рэлігій і нацыянальнасцей, зараз у краінах Балтыі пражываюць 148,5 тысячы беларусаў: у Латвіі — 89 тысяч, Літве 42,5 тысячы, Эстоніі — 17 тысяч. НА ЗДЫМКУ: ансамбль "Журавінка" Вентспільскага беларускага таварыства "Спадчына" (на 1-й стар.).

Фота БелТА.

Анонс

Выстава Славы Сафонава ў Боне

У межах фестывалю "Kart'n Book" у Боне (Германія) адкрылася выстава "Юнацтва і мудрасць", у якой прадстаўлены працы школьніка з Беларусі Яраслава Сафонава.

Мерапрыемства арганізавана Пасольствам Беларусі ў ФРГ пры садзейнічванні Бонскай гарадской бібліятэкі і ведамства па культуры мэрыі горада.

На выставе прадстаўлена больш за 20 карцін юнага беларускага мастака, творчая біяграфія якога ўжо ўключае 12 персанальных выстаў у Беларусі, Расіі і Вялікабрытаніі, а таксама дыпломы міжнародных конкурсаў, такіх як "Сяброўства-2000" (ФРГ), "На берагах далёкай айчыны" (Расія).

Выстава прадоўжыцца да 25 лістапада бяжучага года.

Спагадлівы і чуйны

Уладзімір Караткевіч у дыфузіі нацыянальных культур

**"БОЛЬШ, ЧЫМ
УЛАСНА ГІСТОРЫЯЙ,
ЗАЙМАЕЦЦА ЯЕ ЭНСАМ"**

Столькі ўрокаў
і столькі жалю
і запозненых горкіх слоў.

У заглавак падраздзела вынес цытату Вацлава Жыдліцкага з яго двухтомнага выдання "Слоўнік пісьменнікаў народаў СССР", з абзаца, у якім вучоны і перакладчык дае характарыстыку творчасці Караткевіча. Яшчэ ў Львове я гартаў першае выданне "Слоўніка..." (1966), дзе сярод 143 нашых пісьменнікаў Караткевіч выйшаў, дзякуючы Жыдліцкаму, на такую шырокую арэну. А вось першая кніга Уладзіміра, дзякуючы зноў жа Вацлаву Жыдліцкаму, выйшла ў Празе ў 1972 годзе. Гэта "Краловска помста" ("Дзікае паляванне караля Стаха"). Вацлаў Жыдліцкі сваім першым караткевічаўскім перакладам прабіў у Празе выдавецкую нацыянальную да не вельмі знойдзенай беларускай літаратуры. 40 тысяч асобнікаў "Краловска помсты" хутка разышліся. Потым будучы надрукаваны: у 1976-м — "Нельга забыць", у 1979-м — "Хрыстос прыжымаўся ў Гародні". З выдавецкай прадмовы і пасляслоўем В. Жыдліцкі спрычыніўся і да выхаду кнігі Караткевіча ў славацкіх Кошыцах ("Чаленя, мая любоў", 1978).

Пра "беларускую бібліятэку" Вацлава Жыдліцкага вартна напісаць вялікую аналітычную кнігу. Ведаю, як радаваўся Уладзімір свайму пражскаму першыню, цераз мяне прасіў Жыдліцкага, каб той запрасіў аўтара ў Празу. Але 20 снежня 1972 года сябра Вацлава, як я яго называў, "улажыў" інфаркт. Ачунаўшы, ён запрасіў мяне ў госці. Вяскона 73-га я наведваў Празу. Мне карцела дазнацца, што ж такое гэтае гэтае, але аднолькава высокаадукаваных людзей. Вашак (так называў Караткевіч Жыдліцкага) тады сказаў: "Мяне вабяць творы гэтага паэта і празаіка. Ён жа, па праўдзе, стваральнік цэлага жанру — беларускага гістарычнага рамана. Прыналежаюць яго кнігі. Вось прачытай роман "Хрыстос прыжымаўся ў Гародні". Хачу перакласці. Зацікавіўся тым, што гэтая трагікамедыя — дасціпная пародыя на Біблію, а яшчэ і таму, што езуіцтва, апісанае ў рамане, такімі ж самымі метадамі дзейнічала ў свой час і на нашых землях".

У лісце ад 25 чэрвеня 1973 года сябра Вацлаў мне пісаў: "У нядзелю 1. 7. прыезджае Ул. Караткевіч — затрымаецца праездам у Браціславу на 2 дні, а потым з тыдзень каля паловы ліпеня будзе зноў у Празе. Можна, і Вы пад'ехалі б?"

Раніцаю 1 ліпеня кветак на галоўным вакзале не знайшоў, таму купіў кош трускалак. Знаходжу як і заўсёды элегантна апранутага Жыдліцкага. Для гасцей я — інкогніта. Разам чакаем Валянціну Браніславаўну і Валодзею. Той паказваў на пероне ў сарочцы

Заканчэнне. Пачатак у №№36-37, 40-41, 42-43

навыпуск і нахабных джынсах. У руках і размове веў сябе так, быццам трапіў на звычайны вакзал. Гэта каб не паказаць свайго ўзрушэння ад доўгачаканай сустрэчы з невядомай Прагай. Уладзімір перадаў мне паперы з Літаратурнага музея Янкі Купалы (у архівах Прагі многа слядоў прысутнасці Яна Дамінікавіча на гэтай зямлі, многа звестак пра кола яго сяброў, таму прасілі папрацаваць для музея).

Вацлаў Жыдліцкі добра падрыхтаваўся да прыезду гасцей. Уладзімір у падарунак атрымаў не толькі "Краловску помсту". Перад гэтым Вацлаў Жыдліцкі выдаў "Кароткі нарыс гісторыі беларускай літаратуры" (1972), у часопісе "Светова літаратура" (1973. № 5) змясціў пераклад апавядання Караткевіча "Залаты бок" з прадмовы і партрэта Уладзіміра. Чакалі сюрпрызы і на Славачыне.

Ну а з Галоўнага вакзала мы паехалі з кошыкам трускалак на кватэру сябра Вацлава. Ён жыў у Рыбнічках (Прага-10), дзе я стаўся сведкам "экзекуцыі", праўда, не служак інквізіцыі. Ох, гэтая еўрапейская пачосстка! Гаспадар прытрымліваўся звыкллага этыкету. І першае выпрабаванне гучала так: "Што будзем піць?" — і сябар Вацлаў паказвае на шытх інтэрнацыянальных пляшак, бутэлек, вінарака. Нібы без усякай зацікаўленасці паказалі на прысаджытую болгарскую "пліску". Далей — новыя выпрабаванні. Не бачыў я Уладзіміра больш разгубленым, як пасля чарговага пытання: "Колькі наліць?"

Мо перад трэцім тостам ён не стрываў, далікатна, але рашуча выняў з рукі Вашака бутэльку і сам стаў паціху напаяцца келіхі. Раз ён яшчэ на пероне пастанаўіў паводзіць сябе вольна, то і за сталом не выпадала заціскацца.

А як было не наведваць у Празе Міхаса Забэйдзі-Суміцкага, даўняга знаёмца Уладзіміра

і створца Вацлава Жыдліцкага. Яны, аказваецца, разам прымалі ўдзел у браціслаўскім "Вечары сучаснай беларускай літаратуры" (Красавік, 1966).

Раён Вінаград, вуліца Польска, 12. Там жыў Забэйдзі. Ён мне дазваляў знаёміцца з яго багатым архівам, перапісваць дарогі для яго дакументаў. Ганарыўся дзядзька Міхал і кнігамі з аўтографамі Караткевіча. Вось адзін з іх, на кнізе "Мая Іліяда": "Дарагому нашаму Арфею, дзядзьку Міхалу Забэйдзі-Суміцкаму на знак таго, што ніякі "Сыны Пітакоса" (як у адной з балад гэтай кнігі) не здолеюць, нават узяўшы нашы ліры, заспяваць як мы. Ул. Караткевіч. 10.11.69. Мінск". У адказ з Прагі ў Мінск пайшоў падарунак, пра які можна даведацца з публікацыі Сяргея Грахоўскага. 26 чэрвеня 1970 года Забэйдзі яму пісаў: "Ці ўжо выздаравеў Караткевіч? Паслаў яму сваю плітку "Беларускія песні і раманы". Пры аказіі запытайцеся, калі ласка, ці атрымаў".

А 1 ліпеня 1973 года ў "кнігоўну" Забэйдзі далучылася і "Краловска помста" — адразу ад двух прысутных суаўтараў. Пасадзілі ў сціплым пакойчыку знакамітага свеака. Паўгядаліся на чароўны Рыгровы сад. Сфатаграфаваліся на памяць.

25 ліпеня ў Міловіцэ да запытання прыйшла цыдулка з санаторыя Лугачовіцэ, дзе лячыўся (і часта выступаў з канцэртамі) Забэйдзі: "Шкада, што не сустраўся другі раз з Караткевічам. Яго кнігу чытаў з захапленнем. Перавод Жыдліцкага вельмі ўдалы..." І яшчэ адно прызнанне беларускага Салаўя, адрасаванае беларускаму Валтэру Скоту. У лісце да інтэлігентнейшага віцебскага цесляра Міколы Плавінскага ад 7 снежня 1973 года Забэйдзі пісаў: "Чытаю і павучаюся. Караткевічава "Дзікае паляванне караля Стаха" пералажылі вельмі ўдала і на чэшскую мову. Прачытаў з захапленнем два разы".

Пасля ад'езду Уладзіміра з жонкай з Прагі і мая сям'я пачала зборы ў вяртальную дарогу ў тое ж самае Уручча пад Мінскам. Балюча было развітвацца з Прагай — "мацічкай мест", Прагай — сагай продкаў, дзе ключ вякоў, дарог, людзей. Запісваючы гэтыя радкі, перачытаў эсэ пра Скарыну Уладзіміра Караткевіча ад 5 ліпеня 1973 года. Гэта быў пражскі экспромт "Вера ў сілу дабрыві, або Сын Беларусі, сын Прагі". Цытую радкі: "Есць на свеце гарады, якія, з самага пачатку, радысна і балюча раняць тваё сэрца. Або, калі славіцца інакш, зараджаюць тваю душу вечнаю туюю па сабе... Прага — адзін з такіх гарадоў..."

Караткевіч хадзіў у Празе нібы разам з Францішкам Скарынам, бо "...ў старых камяніцах Прагі засталася частка і ягонай душы, душы вучонага, асветніка, гуманіста, паэта, барацьбіта з несправядлівасцю, варварствам і цемрай". Вялікая была ноша Скарыны. І важкую частку з яго паклажы ўзваліў на свае плечы Уладзімір Караткевіч.

НА ЗЯМЛІ БАЦЬ НГА

Красаванне жывога слова Караткевіча, перастворанага на мовы свету, адчуў я і ў неверагодна далёкай краіне. Вяскона 1988-га я, загадчык рэдакцыі выдавецтва "Юнацтва", трапіў у В'етнам. Дэлегацыю кнігавыдавецкіх работнікаў узначальваў Ігар Лапцёнак. У горадзе Пюэ, цэнтры народнай з Беларусі правінцыі, былы савецкі аспірант Нгуен Дзін Нго сказаў, што сваёй дачушцы даў імя Баць Нга, што ў перакладзе азначае — Белая Русь. Вельмі многа паралелей адшукаў ён у гісторыі двух народаў.

З Пюэ я прывёз, акрамя сувеніраў ад Баць Нга, і танюсенькую кніжачку Караткевіча на в'етнамскай мове "Былі ў мяне мядзведзі". Яе надрукавала ў 1985 годзе на цымянай рысавай паперы тыражом у 30 100 асобнікаў выдавецтва "Тхуан Хоа", з якім мы пачалі ствараць супрацоўніцтва. Пе-

ралакладчыкам з рускай мовы быў Нгуен Тханг Лонг. У тым жа 1985 годзе ў Ханой выйшла кніга Караткевіча "Дзікае паляванне караля Стаха". Калі ён сам пабыў у Пюэ, то, напэўна, здзіўіўся б і змаху касцёла сярод спецыфічнага для гэтай краіны гарадскога ландшафту, і апаведу Ленг Чонг Шама аб тым, што кожная дынастыя на працягу васьмі тысяч гадоў, замацаваўшыся ва ўладзе, знішчала духоўную памяць папярэдніх. І толькі старажытны Пюэ можна лічыць выключэннем. Успомніў бы Уладзімір з гэтай нагоды і Нясвіж, і Мір, і рэшткі мінулага ў роднай Оршы. А сваё прозвішча на вокладцы кніжкі ён павінен быў бы прачытаць аж у чатыры выдыхі: Ko-rot-ke-vich.

У маі 1989 года нашы в'етнамскія сутворцы — дырэктар выдавецтва "Тхуан Хоа" Выонг Хонг, яго намеснік, паэт Ле Чонг Шам, наведвалі Мінск. Мы ім паказалі Хатынь, Курган Славы. В'етнамскія госці ўсклалі кветкі на магілу Караткевіча і пакінулі на надгробку тую самую кніжачку, выдадзеную на рысавай паперы. 22 мая Ле Чонг Шам напісаў у Мінску верш "Каля магілы" з прысвячэннем: "Караткевічу — беларускаму народнаму паэту". Ён сам зрабіў падрадкаўнік і перадаў мне разам з арыгіналам. У перастварэнні верш заучаў так:

Караткевіч!

На гэтай нярушнай зямлі
Надгробак для вас узвалі:
Тут рысавыя каласочки
Абняць вас і кветкі змаглі.

А мне вы паспелі зрабіць
Такое, што змог палюбіць
Крутыя аблогі над Мінскам,
Журботную выраю ніць.

З В'етнама паклікалі вы
І нас да сваёй муравы.
Уносіцца з ветрам журботным
Ваш дух да святой сінявы.

З народнай, прыроднай красы —
Два рысавыя каласы.

Усходы ад вашых зярнятаў
Відаць з-пад в'етнамскай расы.

На надгробку ляжалі пшанічныя каласы. Але Караткевіч стаўся для в'етнамца свайм, родным, і паэт не змог не аздобіць апошні прытулак другога паэта нацыянальным хлебнасным сімвалам.

"НЕ БОЙСЯ... ЛЮБІЦЬ"

Прызыўнага жыцця нястомны звон
не абарваўся,
гул па нетрах коціцца...

Аўтограф Ле Чонг Шама захоўваю разам з аўтографамі Самога Караткевіча. Не назалю просьбамі, не падсоўваў на подпіс кнігі. Пазнакі яго яра засталіся на паштоўках, часопісе "Малодосці" з "Чорным замкам Альшанскім"... 10 мая 1968 года тэкст віншавання склаў Уладзімір так: "Змагайся за хвіліны і секунды дзеля свайго таленту. Хай доўжыцца тваё... паэтычнае жыццё..." Разам з ім падпісала некалькі застольнікаў. А ўнізе цыдулкі — прыпіска Уладзіміра: "Тое самае кажа і дэлегат ад Кітая. Вось ягоны аўтограф..." Тры прыдума-

ныя Уладзімірам іерогліфы засталіся на той паштоўцы.

Рукою Уладзіміра запоўнена і яшчэ пісьмулька, якая пачынаецца словам: "Не бойся, Сярожа, любіць. Мы гэта ведаем..." Подпіс такі: "Караткевічы і Рагойшы. 19 жніўня 1971 г. Менск". Самы кароткі аўтограф Уладзіміра я маю на кнізе "Вока тайфуна": "Сярожу Панізініку — я. 7.V.75".

А што я зрабіў добрага Уладзіміру Караткевічу ў аддзяку за спагаду, падтрымку, разуменне, дабрадзейнае натхненне?

Ці апраўдаюся перад ім некалькімі сваімі фотаздымкамі, паўтузінам вершаў-прысвячэнняў? Усцешуся хіба заўвагай М. Дубянецкага з публікацыі ўспамінаў за 1984 год пад заглаўкам "Трэба рызыкаваць..." ("Польмя". 2002. № 1.). У раздзеле "Валодзеўскія сарачыны" М. Дубянецкі пісаў: "Ён (Адам Мальдзіс. — С.П.) выступаў пасля таго, як Сяргей Панізінік уключыў Валодзеў голас, запісаны ім некалі на магнітафонную плёнку, — Караткевіч выканаў тады некалькі песень, чытаў вершы, жартаваў. Гэта стварыла на ўсіх нас вялікае ўражанне. Вось Адам і ўнёс прапанову, каб у адзін з тамоў пакласці адну-дзве пласцінкі".

На жаль, не "паклалі" ў васьмітомнік Збору твораў кружэлку. За прамінулы 21 год ад тых сарачынаў аніхто не зацікавіўся магнітафоннай стужкай з жывым голасам класіка, генія (а мо хто і апосталам назваў Караткевіча пасля смерці). А я ўключаў запіс на тэле-і радыёперадачах. Чулі голас Караткевіча ў школах, музеях. У Віцебску на юбілейных урачыстасцях у тэатры імя Якуба Коласа пранік на верхатуру — у апаратную і дадаў касету, папрасіўшы, каб замест майго выступлення каля мікрафона гучаў ва ў юбіляра. У 2000-м голас з касеты перапісвалі ў віцебскай бібліятэцы імя Караткевіча.

На дзень нараджэння Уладзіміра 26 лістапада 1999 года на майм радзінным прыбярэгу — у мястэчку Лявонпаль Мёрскага раёна пры сельскай бібліятэцы быў адкрыты створаны мною музей Радзімазнаўства. За прамінулыя гады часта там паказваў асаблівія экспанаты з майго караткевічаўскага архіва і ... прыгубляўся да жалейкі, якую калісьці перадаў мне на памяць Уладзімір — спагадлівы і чуйны Творца.

І яшчэ адно вяртанне ў мінулае. У 1988 годзе Вацлаў Жыдліцкі перадаў мне ў Празе на захаванне да лепшых часоў кнігу з надпісам: "Музею Валодзі Караткевіча, каб людзі ведалі, што аўтара цанілі за мяккой даўно да той заслужанай айцэнкі на яго Радзіме..." Не будзем ігракаць, быццам бы няма прапракаў у нашай Айчыне: дальназоркія суседзі заўсёды прыдуць на дапамогу. І вочы адкрыць.

Над словам — караткевічаўскім кратарам — бясконцай магмай льецца Беларусь.
Сяргей ПАНІЗНІК.

КРЭАТЫЎНАСЦЬ — ГЭТА ДЫЯГНАЗ ЦІ ПАЛЁТ ДУМКІ?

З кіраўніком "Майстра вандровак" Яўгеніяй Зубковай я пазнаёмілася на семінары, арганізаваным па ініцыятыве Інстытута грамадскіх сувязей. У ходзе семінара ў сяброўскай атмасферы задумалася аб тым, што крэатыўныя ідэі карысныя не толькі ў асобных выпадках, але і ў штодзённай працы. Наколькі гэта магчыма, я вырашыла пацікавіцца ў Яўгеніі і Аляксея Міхайліна — крэатыўнага менеджэра рэкламнага агенцтва "Эфекта", які атрымаў прыз конкурсу "PR-профі!" ў складзе рэкламнага агенцтва "Архіфакт" у намінацыі "Лепшае ўзвышэнне іміджу".

— Яўгенія, раскажыце аб асноўных напрамках дзейнасці вашай фірмы, аб вашай працы ў ёй.

Я.З.: Асноўным напрамкам дзейнасці

"Майстра вандровак" з'яўляецца арганізацыя якаснага адпачынку і вандровак. Асноўную ўвагу мы надаём авіятурам да мора. Акрамя таго, у нашай кампаніі створаны і паспяхова працуюць кансультацыйны аддзел турызму, за ідэяй стварэння якога стаіць дастаткова крэатыўнае жаданне абслужыць кліентаў як мага лепей, а значыць — звесці да мінімуму ўсе магчымыя няўдачы і рызыку.

Яшчэ адным важным і цікавым

рэлізы, рэкламныя артыкулы для газет, распрацоўваў ідэі пазіцыянавання і назвы гандлёвых марак. Затым вырашыў пашыраць межы дзейнасці і пачаў сам працаваць з кліентамі, рэалізуючы розныя рэкламныя праекты, працаваць з дагаворамі.

— Што прадстаўляе сабой крэатыўнасць, на ваш погляд?

Я.З.: Крэатыўнасць — паняцце супрацьлеглае застою, інэртнасці і пасіўнасці. Мяркую, што гэта перш за ўсё творчы патэнцыял асобы, накіраваны на стварэнне і развіццё, здольнасць мабільна, гібка думаць, развівацца, змяняцца і змяняць.

А.М.: Крэатыўнасць — дыягназ. Чалавек стварае нешта неардынарнае не таму, што гэта трэба зрабіць, а таму, што ён не можа не зрабіць гэта. Ідэі, якія яго перапаўняюць, выліваюцца ў творы — літаратурныя, мастацкія, музычныя і гэтак далей.

— Якія складавыя крэатыўнасці ў рэкламным бізнесе вы можаце назваць?

А.М.: Веданне маркетынгу, хоць мінімальны творчы здольнасці, страсць да рэкламы, здольнасць адчуваць сябе не спажаўцом, а творцай, назіральнасць, увага да дробязей, веданне псіхалогіі, і зразумела ж, славалюбства. Калі вы ведаеце, што трэба людзям, якія знаходзяцца вакол вас, тады вы заўсёды зможаце прыдумаць ідэі, якія ім спадабаюцца.

— Ці часта даводзіцца ажыццяўляць крэатыўныя ідэі?

Я.З.: У нашай працы — кожны дзень.

— Аляксей, існуюць асноўныя правілы стварэння якаснай і дзейнай рэкламы. Ведаць і прытрымлівацца іх дастаткова для стварэння добрай рэкламы?

А.М.: Ёсць толькі адно правіла:

правілі няма! Ніколі не трэба прытрымлівацца шаблонаў у працы, дзе ад вас патрабуюць арыгінальных рашэнняў. Ёсць нейкія прынцыпы, якія ўвогуле дазваляюць існаваць рэкламнаму агенцтву, а што тычыцца ідэй, то іх, на мой погляд, ні ў якім выпадку не варта прыдумваць па правілах. Тое, што вынікава ў аднаго чалавека, зусім не працуе ў другога. Вельмі важна тое пастае пачуццё, якога няма ў іншых, важна ўгадваць патрабаванні рынку.

— Ці можна навучыцца крэатыўнасці?

Я.З.: Як гаворыцца, "можна і зайца навучыць курыць", але... пры наяўнасці нейкіх здольнасцей. Мяркую, не ўсе могуць быць крэатыўнымі, а шкала...

А.М.: Гэта можа зрабіць далёка не кожны. Я, напрыклад, прышоў ад крэатыўна да маркетынгу, работы з кліентамі, рэкламных праектаў, менеджменту і гэтак далей. Звычайна ўсё адбываецца наадварот: людзі, якія валодаюць базавымі ведамі маркетынгу, эканамічнай адукацыяй, пачынаюць развівацца ў творчым плане. Са зносін з калегамі-дызайнерамі я зразумеў, што яны набываюць новы вопыт і паступова пачынаюць самастойна прапаноўваць цікавыя ідэі для сваіх праектаў. Так яны і робяцца крэатыўнымі менеджэрамі.

— Ці многа клопату з крэатыўнымі супрацоўнікамі?

А.М.: Любы творчы чалавек часам прыдумае ідэі, якія не прывязаны да гэтага свету, да патрабаванняў рынку, таму што наша фантазія неабмежаваная, але трэба прысямліцца. Існуе такое паняцце, як "прыземлены крэатыў". На мой погляд, рэкламны крэатыў павінен быць абмежаваны рамкамі маркетынгу. І чым мацнейшыя гэтыя рамкі, тым больш вашыя ідэі бу-

дучэ адпавядаць патрабаванням рынку. Любы адчайны крэатыў трэба трохі абмяжоўваць — так, каб цікавыя ідэі працавалі, а не існавалі самі па сабе.

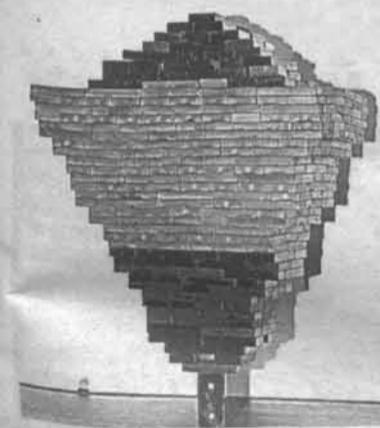
— Ці трэба пры стварэнні рэкламы ўлічваць нацыянальную асаблівасць спажаўцоў?

А.М.: Напрыклад, пры вытворчасці ёгуртаў важна ўлічваць, хто з'яўляецца іх спажаўцом. Калі ў Германіі гэта, у асноўным, моладзь, людзі, якія вядуць актыўны і здаровы лад жыцця, то ў Беларусі — жанчыны, у якіх ёсць дзеці. Гэта вельмі важна пры пазіцыянаванні гандлёвай маркі, таму што, не ведаючы аўдыторыі, наўпываць на ўзровень продажу амаль немагчыма.

Што ж тычыцца такой нацыянальнай асаблівасці, як тэмперамент, то ён не адбывае тут вялікай ролі. Цікавыя рэкламныя ролікі, зробленыя на Захадзе, прыцягваюць нашу ўвагу не менш, чым там, дзе яны створаны. Напрыклад, прагляд ролікаў фестывалю рэкламы "Кан-скія лавы" заўсёды праходзіць з аншлагамі. Беларуская рэклама добра ўлічвае нацыянальны асаблівасці, але часта не ўлічвае нашы інтарэсы. Тут узнікае супярэчнасць. На мой погляд, арыгінальныя рашэнні не маюць нацыянальнасці, важна — не баяцца ствараць смелую, крэатыўную рэкламу. На жаль, існуе неапраўданы страх вытворцаў перад нечым новым. Гэта тлумачыцца тым, што беларускі рынак яшчэ малады. У асноўным, стварэнца малабюджэтнай рэкламы, якая прадстаўляе вельмі абмежаваныя магчымасці па якаснай рэалізацыі цікавых ідэй. Акрамя таго, няма глыбінных даследаванняў рынку па нацыянальных асаблівасцях і інтарэсах. Тым не менш з'яўляюцца рэкламныя кампаніі, якія з дапамогай уласнага вопыту зневажаюць адзкія на гэтыя пытанні.

Гутарыла Наталля ПАХОМОВІЧ.

У кнігу Гінеса

Вывя гэтай незвычайнай канструкцыі ў хуткім часе павінна з'явіцца на старонках Кнігі рэкордаў Гінеса. Адным пад'ёмам канструкцыю з 783 штук даміно разбурыў сам яе стваральнік. Але толькі пасля такога акта вандалізму А. Бендзікаў зможа трапіць у Кнігу рэкордаў Гінеса. Даказаўшы, што ў стварэнні гэтай хісткай канструкцыі выкарыстоўваўся не клей, а толькі спрытнасць рук майстра. І яго навуковыя веды. А. Бендзікаў адзначыў: "Законы фізікі тут на ўзроўні сярэдняй школы. Баланс, і галоўнае — знайсці цэнтр цяжару".

Адпраўляць відэапацверджанне свайго рукотворнага дасягнення ў штаб-кватэру Кнігі рэкордаў Гінеса ў

Хісткі рэкорд Аляксандра Бендзікава

Новы сусветны рэкорд па будаўніцтву піраміды з даміно ўстанавіў жыхар Магілёва Аляксандр Бендзікаў.

Лондан А. Бендзікава не ўпершыню. У магілёўскага рэкардсмена ўжо ёсць чатыры сертыфікаты гэтай арганізацыі. А. Бендзікава ўдалося ў свой час лепш за ўсіх у свеце вызначыць цэнтр цяжару і 410 тысяч піўных пробак, і 880 манет.

Для Ані і Алёшы Бендзікавых іх тата — супергерой. У дзяцей яшчэ адно свята — ім дазволілі бегаць па бацькоўскаму пакою, няма небяспекі, што піраміды разваліцца. Пакуль спецыяльная камісія будзе вывучаць відэамагнеты з чарговым рэкордам А. Бендзікава, сам рэкардсмен збіраецца не марнаваць час — прабаваць зараз ужо гульні з карткамі.

Фота БелТА.

Наша марка

Самалёт-невідзімка прайшоў выпрабаванне

Дэманстрацыйны палёт дыстанцыйнага пілатуемага лятальнага апарата "Машкарэц" адбыўся на аэрадроме паблізу Маладзечна.

"Машкарэц" з'яўляецца першым дыстанцыйна пілатуемым апаратам, цалкам распрацаваным у Беларусі. Зараз падрыхтаваны мадыфікацыі "Машкарэц-фотаробат" (аўтаномны фотаразведчык) і "Машкарэц-ТВ" (тэлевізійны разведчык). Гэтыя апараты могуць быць запатрабаваны як грамадзянскімі арганізацыямі, так і сілавымі структурамі Беларусі і замежных краін.

Адзін беспілотны самалёт каштуе 10 тысяч долараў, іх можна прымяняць па 10 штук у складзе комплексу. Размах крылаў "Машкарэц" складае два метры, узлётная вага тры чатыры кілаграмы. Апарат здольны самастойна праходзіць па маршруце да цэлі, выконваць яе фота—ці тэлевізійную здымку і вяртацца на стартовую пазіцыю. Ён таксама перадае

на пункт кіравання інфармацыю аб сваіх каардынатах, па камандзе з пункту кіравання можа змяняць праграму палёту.

Працягласць палёту комплексу — не менш гадзіны, дыяпазон перакрыцця частот — ад 30 мегагерц да 40 гігагерц.

НА ЗДЫМКУ: "Машкарэц" у палёце. Фота БелТА.

Гастролі "коласаўцаў" у Бостане і Нью-Йорку прайшлі на "ўра!"

Грант на заакаянскі вяж беларускіх артыстаў вылучыў Гарвардскі ўніверсітэт. Для віцэблян арэндавалі шыкоўную залу ў бостанскім "Арсенал-цэнтры": на суд глядачоў былі прадстаўлены два спектаклі: "Шагал... Шагал..." і "От цо да!".

"У Гарвардскім ўніверсітэце дзейнічае кафедра краін Усходняй Еўропы, — патлумачыў галоўны рэжысёр віцэбскага тэатра Віталь Баркоўскі. — Яе выкладчыкі, студэнты прыходзілі на спектаклі бясплатна. Для астатніх глядачоў білеты каштавалі ад 10 да 20 долараў. Амерыканцы шчыра зацікавіліся нашай творчасцю. А тое, як нам апладыравалі, дарылі кветкі, з якім захапленнем размаўлялі з акцёрамі, гаворыць, што са сваёй культурнай місіяй мы справіліся добра".

Усе білеты на спектаклі "коласаўцаў" у Нью-Йоркскі Акадэміі музыкі былі прададзены загодзя. На іх прыходзілі ў асноўным эмігранты з былых савецкіх рэспублік. І зноў — кветкі, апладысменты, слёзы... Таксама віцэблян выступілі ў ААН, на той самай сцэне, дзе калісьці спявалі "Песняры" і Уладзімір Мулявін.

УЗЛЕТ МАРЫ МАЛАШЭНКАВАЙ

Маша Малашэнкава.

Родзіцца 8-го лістапада 1980 года ў Мінску. Уважана ў якасці Талка. Уважана ў Інстытуце Уроўняў і Прадпрыемства на фінансавым Менеджэры. Любым прадстаўнікам вышэйшага тэхнічнага дыплама. Вывучае англійскую і італьянскую мовы. Занялася гаспадарствам і быццам тэмамі, прафесійна займаюцца спортам (дзюдо). У свабоднае вольнае любіць чытаць, расказаць, спяваць, танцаваць і арганізавана на вольнае і свабоднае, пачаць выставак, музей, кавярніца. Вельмі энергічны аб'ект жыцця: пачаць новыя заданні. Расуліліся, вольна і вольна, вольна і вольна. Чытаць крыніцы, тэмамі і тэмамі, вольна і вольна.

Masha From Belorussia

Фестываль ільну

У Мінску ў Беларускай цэнтры моды з 9 па 11 лістапада пройдзе "Фестываль ільну-2005". Мэта дызайнераў, якія вырашылі паўдзельнічаць у форуме, складаецца з таго, каб паказаць магчымасці лянных тканін. І, нарэшце, даказаць, што адзенне з яго можа быць модным і стыльным.

Выстава юных у Траццякоўцы

Выстава юных беларускіх мастакоў арганізавана ў межах конкурсу "Вобразы Траццякоўкі. Новы погляд", які праводзіцца ў гонар 150-годдзя з дня заснавання Траццякоўскай галерэі. У ім прымуць удзел дзеці, якія займаюцца ў мастацкіх студыях пры музеях Расіі і краін СНД. Выстава работ юных майстроў пэндзля з Беларусі і дала старт гэтаму конкурсу.

Падрыхтавала Ганна ГАРЭЛІК.

Спорт Хакеістаў мінскага "Юнацтва" "акальцавалі"!

Беларускі хакей з кожным годам набліжаецца да элітных сусветных ліг. Не толькі па ўзроўні чэмпіянату, каманд, але і па самай хакейнай культуры... Напэўна многія аматары спорту ведаюць, што ў НХЛ існуе традыцыя ўзнагароджання ігракоў і штаба каманды імяннымі чэмпіёнскімі пярсцёнкамі. Зараз гэта практыкуецца і ў нас: так кіраўніцтва клуба "Юнацтва" ўручыла мінулагадоваму чэмпіёнскаму складу каманды важкія "пярсцёнкі"...

Гэта традыцыя абавязкова захаваецца. У нас у палажэнні аб клубе ёсць пункт аб прэміраванні ігракоў у

выпадку перамогі імяннымі пярсцёнкамі, — сказаў генеральны дырэктар "Юнацтва" Сяргей Саланец. Ён таксама растлумачыў, чаму ювелірныя вырабы чэмпіёны атрымалі амаль праз паўгода: "Мы заказалі пярсцёнкі практычна адразу ж пасля перамогі ў чэмпіянаце, у маі. Аднак іх доўга выраблялі. Шмат часу пайшло на распрацоўку праекта, індывідуальную падгонку кожнага". Ювеліры пастараліся на славу. І калі па ўзроўню хакея з НХЛ нам змагацца яшчэ цяжкавата, то па прыгажосці, элегантнасці і памерах пярсцёнкаў беларусы выдуюць лігу свету перафарсілі...

Мірны — самы стыльны

Самым стыльным тэнісістам турніру "Санкт-Пецярбург Оўпен" прызнаны Максім Мірны. Такое рашэнне прыняло журы пад старшынствам

вядомай актрысы, рэжысёра і сцэнарыстыкі Рэнаты Літвінавай. Прадстаўніца швейцарскай гадзіннікавай маркі "Радо" Літвінава ўручыла Мірнану спецыяльны тэнісны гадзіннік.

Прама ў "яблычка"

Жаночая зборная Беларусі заняла 1-е месца на чэмпіянаце свету па кулявой стральбе, які праходзіў у швейцарскім горадзе Туне пад эгідай Міжнароднага савета ваеннага спорту.

Пераможцамі ў хуткаснай стральбе з пісталета на 25 метраў з вынікам 1 727 ачкоў стала каманда Узброеных Сіл Беларусі ў складзе Марыны Прачкайла, Жанны Шапялевіч і Наталлі Юркавец.

Гэта ўжо трэці медаль чэмпіянату. Два папярэднія бронзавыя медалі заваявалі мужчынскія каманды ў стральбе з пісталета і вінтоўкі.

Падрыхтавала Галіна ВІР.

Праект Sport-city ў Мінску

Тут будуць размешчаны рэстараны з нацыянальнай кухняй, а памяшканні першых паверхаў будуць служыць для майстэрняў і розных лавак, разлічаных на сямейны адпачынак, прычым з прыцягненнем саміх гараджан. Напрыклад, у мужчын будзе магчы-

масць вырабіць падкову ў якасці сувеніру, жаңчыны змогуць прыявіць свае здольнасці ў мадэльраванні і шпцы, а дзеці — у лепцы з гліны. Такого роду турыстычнага сервісу ў горадзе яшчэ не было. НА ЗДЫМКУ: макет будучага цэнтру фрыстайлу і аквапарку.

Пачатак на 9-й стар.

плакаце (16-я стар.) створаны вельмі каларытны энергічны вобраз беларускай прыгажуні, з запалам, з моцным характарам. Фотадымкі зроблены на фоне беларускай прыроды: каля рэчкі, у полі. У кожным з іх адчуваецца глыбінная прыгажосць душы і характару Мары.

Гэтыя плакаты так уразілі прысутных, што нават члены журы, прадстаўнікі кінамастацтва і шоу-бізнесу з Галівуда, Аўстрыі, Расіі, краін Балтыі, здзівіліся, якія складана, сфатаграфаваліся на гэтым фоне. Менеджэр Машы Кацярына Пашкевіч заўважыла, што між іншым глядачы не пазнавалі Машу ў розных вобразах. Абмяркоўвалі паміж сабой, якая з дзяўчынаў на плакаце прыгажэйшая, якая больш сярэзняя, якая гламурная, а якая рамантычная. Калі дэведваліся, што ўсе — адна Маша, не маглі паверыць.

БЕЛАРУСАМ — БЕЛАРУСКА

Хоць Марыя Малашэнкава праводзіць зараз больш часу за мяжой, яна верыць у праект "Вашлеі" "Лепшы рэкламны твар кампаніі", спадзіецца, што аднойчы ёй прапануюць рэкламаваць прыгожую беларускіх вытворцаў. Ужо зараз яна разам са сваёй настаўніцай па жыцці Кацярынай Пашкевіч працуе над ажыццяўленнем некаторых праектаў. Так, плануецца выпусціць серыю календароў на 2006 год, дзе будзе адлюстраваны вобраз сучаснай беларускай дзяўчыны. Ужо адбылася фотасесія "Анёлаў Белай Русі" — незвычайны праект Кацярыны Пашкевіч і яе выхаванцаў, працай у якім Маша імкнецца паказаць сучаснаму прыгажосць Беларусі, чулівасць і спагадлівасць беларускага народа. Кацярына і Маша ўпэўненыя: Беларусь — адна з нямногіх краін (калі не адзіная), што змагла захаваць сваю самабытнасць, якую неабходна асэнсаваць і зберагчы.

Кацярына НЕМАГАДА
Фотадызайн Ірыны БЫШКІНА
і Ганны ГАРБАЧЭЎСКАЯ

«Голас Радзімы»
Галоўны рэдактар
Наталля САЛУК

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:
Міністэрства замежных спраў Рэспублікі Беларусь;
Камітэт па справах рэлігіі і нацыянальнасцей пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь;
Беларускае таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі;
Беларускае таварыства па сувязях з суайчыннікамі за рубяжом «Радзіма».

Рэгістрацыйнае пасведчэнне №81. Падпісны Індэкс у Беларусі 63854.
Аб'ём 4 друк. аркушы. Тыраж 2023 экз. Заказ 761. Падпісана да друку
08.11.2005 г. у 12.00.
Газета набрана і зварстана на рэдакцыйным настольна-выдавецкім
комплексе. Знакам R пазначаны рэкламныя матэрыялы.
Адрэсавана ААТ «Чырвоная зорка» (220073, г. Мінск, 1-шы Загаданы
завулак, 3).
Пацыя рэдакцыі і аўтараў, матэрыялы якіх друкуюцца на старонках
«Голас Радзімы», могуць не супадаць.
© «Голас Радзімы», 2005.